דעם רבינ'ס ליכט

אמור (קדושים בחו"ל)
תשפ"ב
גליון 91

אֵייעֶרֶע קִינְדֶער זָאלְט איר מוֹדִיעַ זַיין
וָואס דָא הָאט זִיךְ גִיטָאן (שיהר"ן ר"ט)

דער ריינער קוואל

אֵיין טָאג אִינְדֶערְפְרִי קוּמְט אַרַיין דֶער רֶבִּי אִין כִּתָּה מִיט אֵיין שִׂמְחָה אוּן רוּפְט אוֹיס מִיט אַן אִיבֶּערְרַאשׁוּנְג: "קִינְדֶער אַפָּאר וָואכְן אַרוּם גֵייעְן אַלֶע קִינְדֶער פָּארְן צוּ גָאר אַ גֶעשְׁמַאקֶע נְסִיעָה אִין גָּלִיל צוּ דִי מְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים אוּן נָאךְ גָאר אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע פְּלֶעצֶער".

"וואוּ? וֶועלְכֶע טָאג? וָואס דַארְף מֶען מִיטְנֶעמֶען?" שְׁרַייעֶן אוֹיס אַלֶע קִינְדֶער אִינְאֵיינֶעם, ווִי זֵיי וָואלְטְן זִיךְ אָפְּגֶעשְׁמוּעֶסְט בֶּעפָאר וָואס מֶען דַארְף פְרֶעגְן! נָאכְדֶעם וָואס דֶער רֶבִּי הָאט זֵיי אַנְטְפְּלֶעקְט דֶעם סוֹד וֶועלְכֶע טָאג מֶען גֵייט פָּארְן, הָאבְּן אַלֶע קִינְדֶער זִיךְ גֶענוּמֶען צֵיילְן דִי טֶעג. יֶעדְן טָאג וָואס גֵייט פַארְאִיבֶּער, וֶוערְן זֵיי מֶער אוּן מֶער אוֹיפְגֶעלֶעבְּט, לוּסְטִיג אוּן פְרֵיילִיךְ. אוּן וַוארְטְן שׁוֹין קוֹים אוֹיף דֶעם גְרוֹיסְן טָאג!

אוֹיךְ מִיר, אִידִישֶׁע קִינְדֶער וַוארְטְן אוֹיף גָאר אַ גְרוֹיסְן טָאג. מִיר גֶעפִינֶען זִיךְ אִין דִי סְפִירָה טֶעג, אַזוֹי אוֹיךְ אִין דִי וָואכֶעדִיגֶע פָּרָשָׁה [אֱמוֹר] הָאבְּן מִיר אַ פָּסוּק וָואס מִיר קֶענֶען שׁוֹין זֵייעֶר גוּט "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת... תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם". דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין וָואס אִיז דֶער עִנְיָן פוּן סְפִירָה, מֶען צֵיילְט טֶעג! וָואסְפַארַא סָארְט מִצְוָה אִיז צוּ צֵיילְן אֵיין טָאג אוּן נָאךְ אַ טָאג?

נָאר אַזוֹי ווִי אִין דֶעם אוֹיבֶּערְדֶערְמַאנְטְן מָשָׁל, אַז וֶוען אַ קִינְד וַוארְט אוֹיף אַ זַאךְ וָואס עֶר גְלַייכְט זֵייעֶר, אוּן ווִי נֶענְטֶער דֶער טָאג פוּן דִי נְסִיעָה קוּמְט אָן צֵיילְט עֶר מַמָּשׁ דִי טֶעג אוּן שָׁעָה'ן, עֶר פָּאקְט זִיךְ שׁוֹין אַיין זַיין טֶעשְׁעלֶע נֶעבְּן זַיין בֶּעט גְרֵייט, פּוּנְקְט דָאס אִיז דִי מִצְוָה פוּן סְפִירַת הָעֹמֶר.

יֶעדֶעס יָאר גֵייעֶן מִיר אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם. יֶעדֶעס יָאר גֵייעֶן מִיר אַדוּרְךְ פַארְשִׁידֶענֶע סָארְטְן חֲלִישׁוּת הַדַּעַת פוּנֶעם יֵצֶר הָרָע וָואס שְׁטַארְקְט זִיךְ אוֹיף אוּנְז מִיט אַלֶע סָארְטְן נִסְיוֹנוֹת אוּן אַיינְרֶעדֶענִישְׁן, אַלֶע סָארְטְן זַאכְן וָואס דָאס אִיז פַארְקֶערְט פוּן רְצוֹן הַשֵּׁם, אָבֶּער אַלֶע יָאר פֶּסַח גֵייעֶן מִיר אַרוֹיס פְרַיי פוּן דִי אַלֶע "מְצָרִים".

נָאךְ פֶּסַח הֵייבְּט זִיךְ אָן דִי עֲבוֹדָה פוּן זִיךְ רֵיינִיגְן אוּן מְטַהֵר זַיין מִיר זָאלְן קֶענֶען זַיין גְרֵייט צוּ בַּאקוּמֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה. אוּן דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער מִיט זַיין גְרוֹיס רַחֲמָנוּת הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן דִי מִצְוָה פוּן "סְפִירָה", וֶוען מִיר בֶּענְקֶען אוּן גְלוּסְטְן אוּן הָאפְן, "וֶוען וֶועל אִיךְ שׁוֹין בַּאקוּמֶען דִי הֵיילִיגֶע זִיסֶע תּוֹרָה?".

יֶעדְן טָאג וָואס מֶען צֵיילְט דִי סְפִירָה פוּן דֶעם דָאזִיגְן טָאג, גֵייעֶן מִיר גְלַייךְ אַרוֹיס פוּן אֵיין טוֹיעֶר פוּן טוּמְאָה אוּן מֶען דֶערְגְרֵייכְט אֵיין שַׁעַר פוּן דִי קְדוּשָּׁה. אַזוֹי צֵיילְט מֶען טָאג נָאךְ טָאג, מֶען וַוארְט אוּן מֶען הָאפְט אוֹיף דֶעם טָאג פוּן מַתַּן תּוֹרָה. מִיט דִי מִצְוָה בַּאקוּמֶען מִיר כּוֹחוֹת צוּ אוֹיסְוַוארְטְן אוּן

המשך אויף זייט 12

דעם רבי'נס מעשיות

אוּנְזֶערֶע לַייט זֶענֶען גֶעוֶוען אַ גֶעווֹאוּינְט אִין דִי לְשׁוֹנוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס סְפָרִים בִּפְרָט אִין סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוּן סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת א.א.וו. אַז וֶוען אוּנְזֶערֶע לַייט פְרֶעגְן זִיךְ פְרֶעגְן שְׁאֵלוֹת אוּן עֶנְטְפֶערְס אִין זַייעֶרֶע שְׁמוּעֶסְן אוּן וֶוערְטְלֶעךְ זֶענֶען גֶעוֶוען אַרַיינְגֶעמִישְׁט דִי וֶוערְטֶער אוּן לְשׁוֹנוֹת פוּן דֶעם רֶבִּי'נְס סְפָרִים.

עֶס אִיז גֶעוֶוען אַמָאל וֶוען אֵיינֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאט גֶעבָּארְגְט גֶעלְט פוּן ר' מֹשֶׁה יְרוּסַלַאבְּסְקִי ז"ל צוּ קֶענֶען אַיינְקוֹיפְן אוֹיף צָרְכֵי שַׁבָּת, דֶער אִיד גֵייט צוּ צוּ ר' מֹשֶׁה בֶּעטְן אַ הַלְוָאָה, רוּפְט זִיךְ אָן ר' מֹשֶׁה מִיט אַ זִיסְן שְׁפְּרַאךְ אוֹיף דֶער אִידִישֶׁער שְׁפְּרַאךְ דֶעם שְׁטִיקְל פוּן דִי מַעֲשֶׂה פוּן 'מֶלֶךְ און קֵיסָר', וואוּ עֶס וֶוערְט דָארְט דֶערְצֵיילְט אַז "בַּיי דִי גַזְלָנִים אִיז גֶעוֶוען פַארְשְׁרִיבְּן אַלֶע גְנֵבוֹת אוּן גְזֵלוֹת אֲפִילוּ דֶער דַאטוּם וֶוען מֶען הָאט דָאס גֶע'גַנְבֶ'ט!" ר' מֹשֶׁה עֶפְנֶט זַיין בִּיכְל אוּן בְּלִיקְט אַרַיין צוּ דֶער אִיד אִיז גֶעבְּלִיבְּן שוּלְדִיג צוּ נִישְׁט, הֶערְשְׁט נָאכְדֶעם הָאט עֶר אִים פַארְבָּארְגְט דָאס גֶעלְט.

~ ~ ~

אֵיינְמָאל וֶוען דֶער חִדּוּשֵׁי הרי"ם זַצַ"ל אִיז גֶעוֶוען אוֹיף אַ בְּרִית הָאט עֶר דָארְט בַּאמֶערְקְט דֶעם סֵפֶר 'סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת', עֶר הָאט זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט אִין אַ זַייט אוּן זִיךְ פַארְטוּן אִינֶעם סֵפֶר שְׁטֵייעֶנְדִיג אַזוֹי עֶטְלִיכֶע שָׁעָה! דֶערְנָאךְ הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶערוּפְן: "אִין דִי עֶרְשְׁטֶע מַעֲשִׂיּוֹת הָאב אִיךְ נָאךְ עֶפֶּעס פַארְשְׁטַאנֶען, אָבֶּער דִי לֶעצְטֶע מַעֲשֶׂה פוּן דִי זִיבְּן בֶּעטְלֶערְס הָאב אִיךְ שׁוֹין גָארְנִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען. נָאךְ הָאט עֶר צוּגֶעלֵייגְט [לוֹיט אֵיין גִרְסָה], אַז וֶוער עֶס פַארְשְׁטֵייט דִי לֶעצְטֶע מַעֲשֶׂה קֶען עֶר וִויסְן דֶעם סוֹד פוּן דִי גְאוּלָה!

~ ~ ~

נָאכְן דְרוּקְן דֶעם סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הָאט זִיךְ ר' נָתָן אָנְגֶערוּפְן: "מֶען וֶוען מִיר אוֹיסְלוֹיבְּן בַּיי מַיין לְוָיָה אַזוֹי; 'דָא פִירְט מֶען אַ אִיד וָואס הָאט גֶעדְרוּקְט דֶעם סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת!'". ~ ~ ~

עֶס אִיז אַמָאל גֶעוֶוען אַ פָּשׁוּטֶ'ער אִיד, אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד וָואס זַיין זוּן אִיז זֵייעֶר קְרַאנְק גֶעוָוארְן ל"ע אוּן הָאט גָאר שְׁטַארְק גֶעלִיטְן אוֹיף זַיינֶע פִיס, בִּיז זַיינֶע פִיס הָאבְּן לַיידֶער אוֹיפְגֶעהֶערְט צוּ אַרְבֶּעטְן אוּן דָאס קִינְד הָאט מֶער נִישְׁט גֶעקֶענְט גֵיין אוֹיף זַיינֶע פִיס.

וֶוען דֶער אִיד אִיז גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס קִבּוּץ אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאט עֶר גֶעשְׁלֶעפְּט דָאס קִינְד אוֹיף זַיין רוּקְן, אַזוֹי הָאט עֶר אִים גֶעבְּרֶענְגְט צוּ צִיּוּן שְׁלֶעפְּנְדִיג אוֹיף זִיךְ. דֶער צִיּוּן אִיז פוּל, עֶס ווִירְבְּלְט מִיט דִי הוּנְדֶערְטֶער חֲסִידִים וָואס קוּמֶען זָאגְן דֶעם 'תִּיקּוּן הַכְּלָלִי' אוּן ווִידּוּי דְּבָרִים, יֶעדֶער אֵיינֶער הָאט זַיינֶע אֵייגֶענֶע עֲבוֹדוֹת, אָבֶּער אַלֶע זֶענֶען דָא פַאר אֵיין צִיל, פָּאלְגְן דֶעם רֶבִּי'נְס בַּקָּשָׁה וָואס עֶר בֶּעט זִיךְ אַזוֹי בַּיי אוּנְז: "קֵיינֶער טָאר נִישְׁט פֶעלְן, מַיין רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַלֶעס!".

אַזוֹי וַוארְט דֶער אִיד בִּיז דִי לֶעצְטֶע שָׁעָה'ן פוּן עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וֶוען אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען אִין קְלוֹיז דַאוֶוענֶען מִנְחָה, [נִישְׁט אַזוֹי ווִי הַיינְט וָואס דֶער צִיּוּן אִיז פוּל מִיט מֶענְטְשְׁן אֲפִילוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, ווַייל יֶענֶע יָארְן אִיז דֶער צִיּוּן גֶעוֶוען אוֹיף אַ לֵיידִיגֶע פֶעלְד, אַ בֵּית הַקְּבָרוֹת] יֶעצְט וֶוען דֶער צִיּוּן אִיז גֶעוָוארְן לֵיידִיג הָאט דֶער אִיד זִיךְ אַרָאפְּגֶעבּוֹיגְן צוּ דֶער עֶרְד עֶר נֶעמְט צוּזַאם דִי שְׁטוֹיבּ וָואס לִיגְט אָנְגֶעלֵייגְט אוֹיף דִי בַּאלַאטֶעס פוּנֶעם צִיּוּן אוּן לֵייגְט דָאס בַּיי אֵיין ווִינְקְל פוּנֶעם צִיּוּן.

עֶר נֶעמְט אַרָאפּ דָאס קִינְד פוּן זִיךְ, אוּן טוּט אִים אוֹיס זַיינֶע שִׁיךְ, דִי פִיס פוּנֶעם קְרַאנְק זוּן שְׁטֶעלְט עֶר אַרַיין אִין דֶער שְׁטוֹיבּ, אוּן... דָאס אוּמְגְלוֹיבְּלִיכֶע אִיז גֶעשֶׁען... אַן אָפֶּענֶער נֵס! דֶער קְרַאנְקֶער וָואס הָאט בִּיז יֶעצְט נִישְׁט גֶעקֶענְט רִירְן זַיינֶע פִיס הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן גֵיין ווִי אַ גֶעווֶענְלִיכֶער מֶענְטְשׁ!

אַרוֹיסְגֵייעֶנְדִיג פוּן צִיּוּן אִיז עֶר שׁוֹין גֶעגַאנְגֶען נָארְמַאל, ווִי עֶר וָואלְט קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעוֶוען קְרַאנְק!

המשך אויף זייט 3

אַ טַאבֶּע-שְׁפִּיל וָואס צֶעמִישְׁט!!

דָאס יָאר פַאר פֶּסַח, הָאט מַיין טַאטֶע מִיר גֶעקוֹיפְט אַ שְׁפִּיל וָואס מֶען דַארְף זִיךְ זֵייעֶר גוּט אוֹיסְקֶענֶען מִיט דֶעם, שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הָאבּ אִיךְ זִיךְ גֶעשְׁפִּילְט מִיט דֶעם אָבֶּער אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעקֶענְט כַאפְּן וִויאַזוֹי מֶען גֶעווִינְט דֶעם שְׁפִּיל, הָאט מַיין טַאטֶע מִיר דֶערְמַאנְט דִי עֵצָה פוּן רֶבִּי'ן אַז מֶען קֶען בֶּעטְן פוּן בַּאשֶׁעפֶער אֲפִילוּ אוֹיף אַזַא זַאךְ, אִיךְ הָאבּ טַאקֶע גְלַייךְ

מִתְפַּלֵל גֶעוֶוען אִיךְ זָאל כַאפְּן וִויאַזוֹי דֶער שְׁפִּיל גֵייט, אוּן בָּרוּךְ הַשֵׁם אִיךְ בִּין אָנְגֶעקוּמֶען בִּיזְן סוֹף..

נַחְמָן

הַשְׁלֵךְ עַל ה'

אִיךְ בִּין גֶעוֶוען אִין גֶעשֶׁעפְט אוּן אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעטְרָאפְן דִי עֶסְן וָואס אִיךְ הָאבּ גֶעדַארְפְט אַיינְקוֹיפְן, הָאבּ אִיךְ גֶעדַאוְונְט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן. אַ אִיד הָאט מִיר צוּגֶעוִויזְן וואוּ עֶס לִיגְט דִי זַאךְ וָואס אִיךְ הָאבּ גֶעדַארְפְט קוֹיפְן.

נָאךְ אַ מַעֲשֶׂה ווִיל אִיךְ דֶערְצֵיילְן. דֶער גַבַּאי פוּן אוּנְזֶער שׁוּל הָאט גֶעבֶּעטְן אִיךְ זָאל גֵיין בַּייטְן דִי מִילְך פוּן שׁוּל וָואס אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען כַּלְיָא, עֶס אִיז מִיר גֶעוֶוען זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ שְׁלֶעפְּן, הָאבּ אִיךְ גֶעבֶּעטְן דֶעם בַּאשֶׁעפֶער אַז אֵיינֶער זָאל מִיר הֶעלְפְן. נָאךְ מַיין תְּפִלָּה אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ מִיר אַ בָּחוּר אוּן גֶעהָאלְפְן שְׁלֶעפְּן בִּיז דֶער שׁוּל.

נַחְמָן יוֹסֵף

איין מעשה'לע

דער באשעפער באווייזט וואונדער
פאר זיינע ליבע קינדער

אִיךְ הֵייס יְהוּדָה. פָארִיגֶע וָואךְ הָאבּ אִיךְ גֶעלֶערְנְט אִין שׁוּל, אִינְמִיטְן קוּמְט צוּ מִיר דֶער יֵצֶר הָרָע עֶר זָאגְט מִיר: "הֶער אוֹיף צוּ לֶערְנֶען, גֵיי אַהֵיים אִין שְׁטוּבּ זִיךְ שְׁפִּילְן מִיט שְׁפִּילֶעַרייֶען". אָבֶּער אִיךְ הָאבּ גֶעלֶערְנְט וַוייטֶער דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

ווִידֶער קוּמְט דֶער יֵצֶר הָרָע מִיט זַיין גֶעשְׁלִיפְן צִינְגְל: "עֶס לוֹינְט דוּ זָאלְסְט אַהֵיימְגֵיין אִין שְׁטוּבּ, עֶס וַוארְט דִיךְ דָארְטְן אָפּ פֶּעסְטֶע זַאכְן!", הָאבּ אִיךְ זִיךְ גֶענוּמֶען נָאךְ פְלַייסִיגֶער לֶערְנֶען. נָאכְדֶעם הָאט אִיךְ פַארְמַאכְט דִי גְמָרָא אוּן גֶעעֶפְנְט אַ חֻמָּשׁ, דֶער יֵצֶר הָרָע קוּמְט ווִידֶער פוּן אַ הִינְטֶער טִיר מִיט אַ גֶעשְׁרֵיי: "לֶערְן דָאס נִישְׁט! עֶס אִיז דָא אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע שְׁפִּילֶעַרייֶען אִין שְׁטוּבּ!". אַזוֹי הָאבּ אִיךְ - גֶעלוֹיבְט דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער - מַצְלִיחַ גֶעוֶוען נִישְׁט צוּ קוּקְן אוֹיף זַיין זַייט אוּן גֶעוִוינֶען דִי מִלְחָמָה...

דעם רבי'נס מעשיות

המשך פון זייט 2

דִי עֶלְטֶערֶע פוּן אוּנְזֶערֶע לַייט הָאבְּן זִיךְ זֵייעֶר גֶעוואוּנְדֶערְט אוּן פְרֶעגְן דֶעם טַאטְן מִיט גְרוֹיס נַייגֶער: "פוּן וואוּ הָאסְטוּ גֶענוּמֶען דִי סְגוּלָה מִיט דִי שְׁטוֹיבּ?" מִיט אַ פָּשׁוּטֶ'ע תְּמִימוּת עֶנְטְפֶערְט דֶער אִיד: "דֶער רֶבִּי אַלֵיין זָאגְט דָאךְ דָאס! אִין דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם חִגֵר - דִי דְרִיטֶע מַעֲשֶׂה, שְׁטֵייט דָארְט אַז דִי זוּן שְׁמוּעֶסְט מִיט דִי לְבָנָה וֶועגְן דִי שְׁטוֹיבּ וָואס אִיז אַ רְפוּאָה פַאר דִי פִּיס, 'בְּכֵן זָאלְסְטוּ אַהִין גֵיין, וָוארְן דָארְט אִיז דָא אַסַאךְ פוּל – שְׁטוֹיבּ וֶועסְטוּ הָאבִּין אֵיין רְפוּאָה אוֹיף דִי פִּיס' וֶוען דֶער חִגֵר וָואס קֶען נִישְׁט גֵיין הֶערְט זִיךְ אוּנְטֶער זֵייעֶר שְׁמוּעֶס!".

דִי מַעֲשֶׂה הָאט רֶבִּי מָרְדְּכַי פוּן בַּאבְּרִינִיץ פַארְצֵיילְט פַאר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בֶּענְדֶער זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה.

בס״ד

לכבוד די חשובע מערכת פון דעם רבינ׳ס ליכט.

ביי דעם געלעגנהייט וויל איך אויסדריקן מיין הכרת הטוב צו אייך פאר די אלע שיינע גליונות וואס איר געבט ארויס וואך נאך וואך. און יעצט נאך דער גאר שיינער ׳סיום סיפורי מעשיות׳ וואס איז אפגעראכטן געווארן פארגאנגענעם חול המועד שפיר איך אז איר האט אונז טאקע געגעבן א מתנה וואס איז אומשאצבאר.

מיינע קינדער האבן שטענדיג די סיפורי מעשיות אויף זייער ליפן. וואס אימער עס קומט פאר אין הויז, האבן זיי גלייך עפעס צוצוגעבן וואס דער רבי האט געזאגט אויף דעם. צום ביישפיל, ווען מען זוכט עפעס אין שטוב זאגן זיי, ״מען דארף אויפזוכן די פארלוירענע בת מלך...״, ווען עפעס איז נישט געלונגען איז עס ווי די ״דריי עקיגע שיכעלע פונעם תם״, ווען מען דארף געלט טוט מען וואס דער בעל תפילה האט געטון... א.א.וו.

אזוי אויך אלע אנדערע לימודים פון רבי׳ן. בכלל איז אונזער הויז געווארן איינגעזאפט מיט דעם רבינ׳ס דיבורים און עצות. ״11!״, ״13!״, ״41!״, דאס זענען די נומערן פון די קארטלעך וואס מען שרייט אויס ווען מען וויל דערמאנען דעם רבי׳ן דיבורים. צב״ש: איך זאג פאר א קינד, ״געב אבאכט ווי אזוי דו עסט, דיין העמד ווערט שמוציג״

״ נומער 60!״

״א ברסלבער אינגל פירט זיך אויף מיט דרך ארץ״

״נומער 41 !״

און ווען מען דארף אריינברענגען א שיסל שמחה..

״נומער 31!״

דעם רבי׳נס ספרים זענען מער נישט בלויז אין ספרים שאפע שיין אוועקגעלייגט. ס׳איז אין אונזער וועזן אין טאג טעגליכן לעבן!

אנשטאט איך זאל דארפן נאכלויפן די קינדער מיט דעם רבי׳נס מעשיות און אריינבאקן אין זיי די אלע עצות, קומען זיי צו מיר און שמועסן דערוועגן.

אזוי אויך די וועכענטליכע בחינות אויף סיפורי מעשיות מוז איך זיי נישט הייסן טון זיי בעטן זיך פון מיר אז איך זאל זיי העלפן.

איין פרייטאג נאכמיטאג האט מיין זון געמאכט די בחינות. איין שאלה האט ער נישט געוואוסט און ער האט געוואלט אז איך זאל אים העלפן דערמיט.

״ס׳איז פרייטאג, איך בין יעצט פארנומען,״ האב איך אים פראבירט צו מסביר זיין. אבער ער האט נישט פארשטאנען די שאלה, האט ער מיר פארשפראכן אז ער וועט אלעס העלפן פאר די מאמע אז מען זאל האבן צייט אים צו העלפן מיט די תשובות. ער האט ארויסגענומען דעם ספר סיפורי מעשיות און אויפגעמישט גרייט אויף דעם עמוד אז איך זאל אים שנעל קענען געבן די תשובה. און ווען איך האב אים געהאלפן איז ער געווען איבערגליקליך אז ער האט נאכאמאל געקענט מאכן די גאנצע בחינה.

דאס איז אייך צו פארדאנקן וואס איר לייגט אריין אזויפיל חשק אין די קינדער אז זיי

זאלן וועלן לערנען דעם רבינ׳ס ספרים מיט געשמאק און לעבן מיט דעם!

אשריכם!

א ברסלב׳ער משפחה פון בית שמש

אויף אייערע קינדער קען מען זאגן אשרי יולדתו!

א גרויסן דאנק פארן נעמען די מי, א גוט ווארט קען אלעמאל צוהעלפן! אזוי ווי דער רבי שרייבט אין תורה קכ״ו אז אין יעדע פלאץ אין זוהר ווען די חבריא זענען משבח רבי שמעון געפינט מען אז ער האט זיי מגלה געווען נאך חידושי תורה, אפילו ביים תנא אלוקי איז דא אזא בחינה כל שכן ביי אזעלכע פשוט׳ע מענטשן ווי אונז קען דאס געבן א שטופ אויף פאראויס.

נ.ב. די תכלית פון די קארטלעך איז אז מען זאל באקומען די חשק און מיט די יארן וועלן בעז״ה די קינדער געדענקען די תורות פון ליקוטי מוהר״ן און שיחות הר״ן אויפן ׳אות׳ וואו עס שטייען די אלע הייליגע עצות.

וָואס אִיז דֶער בַּאדֵייט פוּן
אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא ?!
וָואס מֵיינְט כֶּרֶם בְּיַבְנֶה?!
וָואס אִיז דָאס ׳אִדְּרָא׳?!

מִיר אַלֶע וַוייסְן דִי מַעֲשֶׂה פוּן רֶבִּי עֲקִיבָא דֶער גְרוֹיסֶער רֶבִּי וָואס הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען אוֹיפְצוּשְׁטֶעלְן פִּיר אוּן צְוָואנְצִיג טויזנט תַּלְמִידִים אוּן לַיידֶער זֶענֶען זֵיי אַלֶע אַוֶועק אִין אַ קוּרְצֶע צַייט אִין דִי טֶעג פוּן סְפִירַת הָעוֹמֶר. דִי טַעַם דֶערְצוּ שְׁטֵייט: שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה. רֶבִּי עֲקִיבָא הָאט נָאךְ דֶעם גְרוֹיסְן בְּרָאךְ צַאמְגֶענוּמֶען פִּינְף תַּלְמִידִים, רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, רֶבִּי יְהוּדָא בַּר אִילָעָא, רֶבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, רֶבִּי מֵאִיר, אוּן רֶבִּי יוֹסִי אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעזָאגְט אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, מִיר וֶועלְן זִיךְ הַאלְטְן צוּזַאמֶען אוּן הָאבְּן אַ רִיכְטִיגֶע אַהֲבַת חֲבֵרִים, נָאר אַזוֹי קֶען זִיךְ הַאלְטְן דִי תּוֹרָה, מֶען זֶעט טַאקֶע אַז מִיט דִי פִּינְף תַּלְמִידִים הָאט מַמְשִׁיךְ גֶעוֶוען אוּן אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט דִי תּוֹרָה אוֹיף דִי שְׁפֶּעטֶערֶע דוֹרוֹת.

אוּנְזֶערֶע לַייט פְּלֶעגְן זָאגְן אַז אֲנַ״ן אִיז דִי אוֹתִיּוֹת אַ׳נְשֵׁי נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ, אַז מֶען וִויל זוֹכֶה

המשך אויף זייט 6

זַיין צוּ בַּאקוּמֶען פּוּנֶעם נַחַל נוֹבֵעַ פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן דַארף מֶען זִיךְ הַאלְטְן אִינְאֵיינֶעם. וָואס מֶער מֶען הַאלְט זִיךְ בְּאַחְדוּת קֶען מֶען מֶער מְקַבֵּל זַיין פוּן דִי הֵיילִיגֶע צַדִּיקִים פוּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אוּן פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן.

מִיר שְׁטֵייעֶן יֶעצְט פַּאר לַ"ג בָּעֹמֶר וואוּ מֶען גְרֵייט זִיךְ צוּם גְרוֹיסְן הִלּוּלָא, עֶס אִיז אַזַא מוֹרָא'דִיגֶע שִׂמְחָה וָואס יֶעדֶעס אִיד אֲפִילוּ גָאר קְלֵיינֶע קִינְדֶער הַאלְטְן מִיט דִי גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה. וָואס אִיז דִי שִׂמְחָה אַזוֹי גְרוֹיס?! ווייל רֶבִּי שִׁמְעוֹן אִיז גֶעוֶוען דֶער וָואס הָאט מִלְחָמָה גֶעהַאלְטְן מִיט דִי רוֹמִיִּים, וָואס זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען זִיכֶער בַּיי זִיךְ אַז זֵיי וֶועלְן אֵיינְנֶעמֶען דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אוּן עֶס וֶועט חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט בְּלַייבְּן קַיין זֵכֶר פוּן אִידִישְׁקֵייט.

דִי גְמָרָא אִין שַׁבָּת בְּרֶענְגְט, עֶס אִיז דַאן גֶעוֶוען נָאכְן חוּרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. "כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לַכֶּרֶם בְּיַבְנֶה" וֶוען דִי רֶבִּי'ס פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל זֶענֶען אַרַיין אִין כֶּרֶם אִין שְׁטָאט יַבְנֶה, וָואס אִיז דָאס כֶּרֶם בְּיַבְנֶה?! דִי גְמָרָא זָאגְט אַז דִי סַנְהֶדְרִין הָאבְּן גֶעדַארְפְט גֵיין אִין גָלוּת. ווייל דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ וָואס דִי רוֹמִיִּים הָאבְּן גֶעוָואלְט אִיז צֶעבְּרֶעכְן דִי כֹּחַ פוּן גְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל! ווייל דִי גְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הָאבְּן אַ הַשְׁפָּעָה אוֹיף כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אַזוֹי ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט: "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ" וֶוען עֶס אִיז גֶעוֶוען עֶפֶּעס אַ שְׁאֵלָה בַּיי אִידְן אִיז מֶען אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען אִין לִשְׁכַּת הַגָּזִית אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוּן דָארְט אִיז אַלֶע שְׁאֵלוֹת פַארֶענְטְפֶערְט גֶעוָוארְן. דָאס הָאבְּן דִי רוֹמִיִּים גֶעוָואלְט צֶעבְּרֶעכְן, מֶען זָאל מֶער נִישְׁט הָאבְּן אוֹיף וֶועם אַרוֹיפְצוּקוּקְן אוּן וֶועמֶען צוּ פְרֶעגְן שְׁאֵלוֹת. דֶערְפַאר הָאבְּן זֵיי אַוֶועקְגֶעפִירְט דִי סַנְהֶדְרִין פוּן זֵייעֶר אָרְט, זֵיי זָאלְן נִישְׁט קֶענֶען זַיין אִין לִשְׁכַּת הַגָּזִית. אַזוֹי הָאבְּן זֵיי אַוֶועק גֶעפִירְט דִי סַנְהֶדְרִין פוּן אֵיין פְּלַאץ צוּם צְווֵייטְן.

וֶוען דִי חֲכָמִים זֶענֶען גֶעוֶוען אִין יַבְנֶה, אוּן זֵיי זֶענֶען גֶעזֶעצְן אוֹיסְגֶעשְׁטֶעלְט שׁוּרוֹת אַזוֹי ווִי אַ כֶּרֶם - אַ ווַיינְגָארְטְן, לוֹיט זֵייעֶרֶע דַּרְגוֹת. הָאבְּן דִי חֲכָמִים זִיךְ אָנְגֶערוּפְן אוּן גֶעזָאגְט: "עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל - דִי תּוֹרָה וֶועט פַארְגֶעסְן וֶוערְן פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל" הָאט זִיךְ רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אָנְגֶערוּפְן: "דִי תּוֹרָה וֶועט נִישְׁט פַארְגֶעסְן וֶוערְן פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל! עֶס וֶועט בְּלַייבְּן אַ תּוֹרָה בַּיי כְּלַל יִשְׂרָאֵל".

רֶבִּי שִׁמְעוֹן הָאט גֶענוּמֶען אוֹיף דֶעם אַחֲרָיוּת אוּן מְרַמֵּז גֶעוֶוען אַז אִין זְכוּת פוּן דִי תּוֹרָה פוּן דֶעם זוּן פוּן יוֹחָאי וָואס דִי לֶעצְטֶע אוֹתִיּוֹת פוּן דֶעם פָּסוּק "כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ" אִיז דִי אוֹתִיּוֹת יוֹחָא"י אִין זַיין זְכוּת מִיט זַיין הֵיילִיגְן חִבּוּר זוֹהַר וֶועט דִי תּוֹרָה נִישְׁט פַארְגֶעסְן וֶוערְן אוּן מֶען וֶועט אַרוֹיסְגֵיין פוּן גָלוּת.

יֶעצְט וֶועלְן מִיר רֶעדְן אַבִּיסְל וֶועגְן דִי אִדְּרָא. אִין יַבְנֶה אִיז מֶען גֶעזֶעצְן שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת. בַּיי דִי 'אִדְּרָא' זֶענֶען דִי חֲבֵרִים פוּן רֶבִּי שִׁמְעוֹן גֶעזֶעצְן אַזוֹי ווִי אַ שַׁייעֶר - אַ גֹּרֶן. אַמָאלִיגֶע צַייטְן אַז מֶען הָאט זִיךְ אַזוֹי לִיבּ גֶעהַאט עֶס אִיז גֶעוֶוען אַהֲבַת חֲבֵרִים אִיז מֶען גֶעזֶעצְן אַרוּם אוּן אַרוּם, אַזוֹי ווִי מֶען זֶעט נָאךְ הַיינְט אִין דִי חֲדָרִים, דִי קִינְדֶער זִיצְן אַרוּם אוּן אַרוּם, אַזוֹי ווִי אַ פַארְמַאכְטֶע מֶ"ם אַלֶע קִינְדֶער קֶענֶען זִיךְ זֶען.

די אנדערע וואך וועלן מיר בעז"ה ממשיך זיין

סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת
– שִׂיחוֹת שֶׁאַחַר סִפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת –
דֶערְצֵיילְט דוּרְךְ רַבֵּינוּ נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א

ה – דֶער 'צַדִּיק' וָואס אִיז אוֹיף אִים אַרוֹיפְגֶעפַאלְן 'עַצְבוּת'

[אות א] עֶס אִיז בַּאוואוּסְט: אַז 'עַצְבוּת', 'טְרוֹיעֶרִיגְקַייט', אִיז זֵייעֶר אַ מִיאוּסֶ'ע מִדָּה! אוּן מְ'דַארְף זִיךְ זֵייעֶר דֶערְוַוייטֶערְן דֶערְפוּן! – אוּן מְ'דַארְף זִיךְ אוֹיפְלֶעבְּן אוּן זִיךְ דֶערְהֵייבְּן!

וַוייל עֶר דַארְף וִויסְן: אַז יֶעדְן 'רִיר' אוּן 'בֵּייג', וָואס דֶער מֶענְטְשׁ רִירְט זִיךְ אוּן רוּקְט זִיךְ, וֶוען עֶר גֵייט אַרֵיין אִין עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם – אִיז זֵייעֶר טַייעֶר אִין אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס אוֹיגְן – אֲפִילוּ עֶר רוּקְט זִיךְ בְּלוֹיז אַ הָאר! – וַוייל וִוייבַּאלְד דֶער מֶענְטְשׁ אִיז אִין אַ 'גוּף', אִין 'עוֹלָם־הָעֲשִׂיָּה' – אִיז דֶערְפַאר זֵייעֶר שְׁוֶוער אוֹיף אִים, יֶעדְן רִיר אוּן בֵּייג! – דֶערִיבֶּער אִיז דָאס זֵייעֶר טַייעֶר אִין אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס אוֹיגְן!

[אות ב] אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ מַעֲשֶׂה מִיט אַ צַדִּיק: וָואס אִיז אַרוֹיפְגֶעפַאלְן אוֹיף אִים אַ גְרוֹיסְן 'טְרוֹיעֶרִיגְקַייט' [עַצְבוּת] אוּן 'שְׁוֶועריִגְקַייט'! – אוּן וֶוען סְ'אִיז זִיךְ מִתְגַּבֵּר אוֹיף אַ צַדִּיק 'עַצְבוּת', אִיז דָאס זֵייעֶר שְׁוֶוער פַאר אִים – וַוייל אוֹיף אַ 'צַדִּיק', שְׁטַארְקְט זִיךְ דָאס זֵייעֶר פִיל!

בִּיז סְ'אִיז אַרוֹיפְגֶעפַאלְן אוֹיף אִים, אַזוֹיפִיל 'פוֹילְקַייט' [עַצְלוּת] אוּן 'שְׁוֶועריִגְקַייט' – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ שׁוֹין מַמָּשׁ נִישְׁט גֶעקֶענְט אַוֶועקְרִירְן פוּן זַיין פְּלַאץ, צוּלִיב דִי גְרוֹיסֶע 'שְׁוֶועריִגְקַייט' אוּן 'עַצְבוּת' וָואס הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעשְׁטַארְקְט אִיבֶּער אִים!

אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן, אוּן זִיךְ דֶערְהֵייבְּן! – אוּן עֶר הָאט זִיךְ מִיט גָארְנִישְׁט גֶעקֶענְט דֶערְפְרֵייעֶן אוּן דֶערְהֵייבְּן! – וַוייל מִיט יֶעדֶע זַאךְ וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן, הָאט אִים דֶער 'בַּעַל־דָבָר' גֶעטְרָאפְן דֶערִינֶען 'עַצְבוּת'! – בִּיז עֶר הָאט שׁוֹין גָארְנִישְׁט גֶעהַאט קַיין שׁוּם זַאךְ מִיט וָואס זִיךְ צוּ דֶערְפְרֵייעֶן! – וַוייל מִיט יֶעדֶע 'שִׂמְחָה' וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן אוּן זִיךְ אוֹיפְהֵייבְּן, הָאט עֶר אִים גֶעטְרָאפְן דֶערִינֶען 'עַצְבוּת'!

אוּן עֶר הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דֶערְפְרֵייעֶן, מִיט דִי 'שִׂמְחָה' פוּן "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי"! "בַּאשֶׁעפֶער, אִיךְ דַאנְק דִיר, אַז דוּ הָאסְט מִיר נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין גוֹי"! – אוּן דָאס אִיז דָאךְ זִיכֶער, אַ 'גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה' וָואס הָאט נִישְׁט קַיין שִׁאץ! – וַוייל מְ'קֶען דָאךְ נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן דִי צְוִוישְׁנְשֵׁייד אוּן חִילוּק! 'טוֹיזְנְטֶער אוּן צֶענְדְלִיגֶע־טוֹיזְנְטֶער צְוִוישְׁנְשֵׁיידְן', וָואס אִיז פַארְהַאן צְוִוישְׁן דִי הֵיילִיגְקֵייט פוּן אַ אִיד, פוּן דֶעם 'נִידְרִיגְסְטְן־פוּן־דִי־נִידְרִיגְסְטֶע' – צְוִוישְׁן דִי שְׁלֶעכְטְס אוּן טוּמְאָה פוּן דִי 'גוֹיִם'!

אוּן אַז דֶער מֶענְטְשׁ וֶועט גוּט גֶעדֶענְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס חֲסָדִים אִיבֶּער אִים: "אַז עֶר הָאט אִים נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין גוֹי"! – דַארְף עֶר זִיכֶער זֵייעֶר פַארְגְרֶעסֶערְן זַיין 'שִׂמְחָה' דֶערְמִיט! – אוּן דָאס אִיז אַזַא סָארְט 'שִׂמְחָה', וָואס אוֹיף דֶעם אִיז נִישְׁט פַארְהַאן קַיין 'עַצְבוּת'!

וַוייל מִמֵּילָא וֶוען עֶר דֶערְפְרֵייט זִיךְ מִיט אַזַא סָארְט זַאךְ וָואס עֶר טוּט אַלֵיינְס, קֶען מֶען נָאךְ טְרֶעפְן דֶערוֹיף 'עַצְבוּת' אוֹיף יֶעדְן סָארְט 'שִׂמְחָה' – וַוייל אִין יֶעדְן זַאךְ וֶועט עֶר [דֶער 'בַּעַל־דָבָר'] אִים טְרֶעפְן 'חֶסְרוֹנוֹת', כְּדֵי אִים נִישְׁט צוּצוּלָאזְן זִיךְ צוּ אוֹיפְהֵייבְּן אוּן זִיךְ דֶערְפְרֵייעֶן!

אָבֶּער מִיט דֶעם זַאךְ פוּן: "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי", וָואס דָאס אִיז נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין, וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט דָאךְ דָאס גֶעמַאכְט, אַז עֶר הָאט רַחֲמָנוּת גֶעהַאט אוֹיף אִים אוּן אִים נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין 'גוֹי' – וִויאַזוֹי אִיז מֶעגְלִיךְ צוּ טְרֶעפְן אַ 'חִסָּרוֹן' אִינֶעם 'דָאזִיגְן סָארְט שִׂמְחָה', וִויבַּאלְד דָאס אִיז דָאךְ 'מַעֲשֵׂה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ' אַלֵיינְס! – וַוייל וִויאַזוֹי עֶס זָאל נָאר זַיין [וָואס סְ'גֵייט אַלְץ אַרִיבֶּער אוֹיף אִים], אִיז דָאךְ אָבֶּער כָאטְשִׁיק פַארְהַאן אַ רִיזִיגְן צְוִוישְׁנְשֵׁייד, צְוִוישְׁן אִים אוּן דִי גוֹיִם, אָן קַיין שִׁיעוּר אוּן אָן קַיין שִׁאץ!

[אות ג] אוּן דֶער 'אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶער צַדִּיק' הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דֶערְפְרֵייעֶן דֶערְמִיט [מִיט דִי שִׂמְחָה פוּן "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי"]! – אוּן עֶר הָאט 'צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ', זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פְרֵייעֶן אוּן זִיךְ צוּ דֶערְהֵייבְּן! – אוּן יֶעדְן מָאל הָאט עֶר זִיךְ מֶער אוּן מֶער אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן אוּן דֶערְפְרֵייט! – בִּיז עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ אַזַא 'שְׁטַארְקֶע אוּן גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה'! אַז עֶר אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ "דִי 'שִׂמְחָה' וָואס 'מֹשֶׁה רַבֵּינוּ' עָלָיו־הַשָּׁלוֹם הָאט גֶעהַאט, בְּשַׁעַת וֶוען עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען אִין הִימְל צוּ בַּאקוּמֶען דִי 'לוּחוֹת'" [אָבוֹת־דְּרַבִּי־נָתָן פ"ב ה"ג]!

אוּן אַזוֹי אִינְצְוִוישְׁן וָואס עֶר [דֶער 'אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶער צַדִּיק'] דֶערְהֵייבְּט זִיךְ אוּן דֶערְפְרֵייט זִיךְ אַזוֹי – אִיז עֶר גֶעפְלוֹיגְן אִין דִי 'עוֹלָמוֹת', 'עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער מַייל'! – [דָאס הֵייסְט: עֶר אִיז גֶעפְלוֹיגְן בְּתוֹךְ דִי 'עוֹלָמוֹת', אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פְלִיעֶן פוּן דֶעם פְּלַאץ אִין 'עוֹלָם־הָעֶלְיוֹן' וואוּ עֶר אִיז גֶעוָוארְן דָארְט פְרֵיילֶעךְ – זֶעה וַוייטֶער]!

אוּן אַזוֹי אִינְמִיטְן, קוּקְט עֶר זִיךְ אָן, אוּן עֶר [זֶעהְט: אַז עֶר] אִיז זֵייעֶר וַוייט [הֶעכֶער] פוּן דֶעם פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז גֶעוֶוען פְרִיעֶר!

אוּן עֶר הָאט גֶעהַאט 'גְרוֹיס צַעַר' – וַוייל עֶר הָאט גֶעמֵיינְט: אַז עֶר וֶועט אַרֵיינְפַאלְן צוּ עֶפֶּעס אַ אַנְדֶערְן פְּלַאץ! [וַוייל וִויבַּאלְד עֶר הָאט זִיךְ דָאךְ גֶערוּקְט הֶעכֶער, אִיז אוֹיבּ עֶר וֶועט אַרָאפְּפַאלְן פוּן זַיין עֲבוֹדָה – וֶועט עֶר דָאךְ אַרָאפְּפַאלְן אוֹיף אַן אַנְדֶערְן פְּלַאץ, לוֹיט וִויפִיל עֶר הָאט זִיךְ גֶערוּקְט אוֹיבְן – זֶעה בִּילְד וַוייטֶער] – אוּן סְ'וֶועט זַיין אוֹיף אִים אַ גְרוֹיסְן ווָאוּנְדֶער [וֶוען מְ'וֶועט אִים זֶעהְן אוֹיף אַ אַנְדֶערְן פְּלַאץ פוּן פְרִיעֶר – אוּן מְ'וֶועט זָאגְן]: "אַז עֶר אִיז פְּלוּצְלִינְג נֶעלְם גֶעוָוארְן" [פוּנֶעם פְרִיעֶרְדִיגְן פְּלַאץ]! – אוּן דֶער צַדִּיק וִויל דָאךְ זַיין שְׁטֶענְדִיג "הַצְנֵעַ־לֶכֶת" [מִיכָה ו, ח]! "לֶעבְּן בַּאהַאלְטְן אוּן בַּאשֵׁיידְן"! [בְּמֵילָא וִויל עֶר נִישְׁט מְ'זָאל זֶעהְן: וִוי עֶר שְׁטֵייגְט אוּן גֵייט הֶעכֶער]!

[אות ד] אוּן דִי 'שִׂמְחָה' הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן אַוֶועקְצוּגֵיין! וַוייל 'שִׂמְחָה' הָאט אַ 'גְרֶענִיץ', וואוּ עֶס הֵייבְּט זִיךְ אָן, אוּן וואוּ עֶס עֶנְדִיגְט זִיךְ! – אוּן וֶוען דִי 'שִׂמְחָה' הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ עֶנְדִיגְן, הָאט זִיךְ דָאס גֶעעֶנְדִיגְט 'צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ' – אוּן עֶר אִיז גֶעוָוארְן דֶערְנִידֶערְט [פוּן דָארְט וואוּ עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן] 'צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ'!

אוּן וֶוען עֶר אִיז צוּרִיק אַרָאפְּגֶעגַאנְגֶען [אַרָאפְּגֶעפְלוֹיגְן] אוּן דֶערְנִידֶערְט גֶעוָוארְן, פוּנֶעם פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז דָארְט אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן בְּשַׁעַת דִי [אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע רִיזִיגֶע] 'שִׂמְחָה' – אִיז עֶר נִישְׁט גְלַייךְ צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין עֶרְשְׁטְן פְּלַאץ [אִין 'עוֹלָם־הָעֶלְיוֹן'] פוּן וואוּ עֶר אִיז פוּן דָארְט אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן [זֶעה אוֹיבְן] – [דָאס הֵייסְט: אַז עֶר אִיז נִישְׁט אַרָאפְּגֶעפְלוֹיגְן צוּרִיק] אוֹיפְן זֶעלְבְּן וֶועג־גַאנְג פוּן זַיין פְלִיעֶן [אוֹיף אַרוֹיף]! – נָאר עֶר אִיז גְלַייךְ אָנְגֶעקוּמֶען אוּנְטְן [דָא אוֹיף דֶער 'דָאזִיגֶער אוּנְטֶערְשְׁטֶער־וֶועלְט'], צוּם זֶעלְבְּן פְּלַאץ פוּן וואוּ עֶר אִיז [גֶעוֶוען פְרִיעֶר וֶוען עֶר אִיז] אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן [פַאר עֶר אִיז גֶעוָוארְן גָאר פְרֵיילֶעךְ]!

אוּן דֶערְפַאר אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיס וואוּנְדֶער: אוֹיף דֶעם וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעטְרָאפְן, נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט צוּרִיק אַרָאפְּגֶענִידֶערְט: וִוי עֶר אִיז צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין 'עֶרְשְׁטְן [זֶעלְבְּן] פְּלַאץ' [וואוּ עֶר אִיז גֶעוֶוען פַאר עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען]?! – אוּן פַארְשְׁטֵיי גוּט! [זֶעה בִּילְד וַוייטֶער].

בִּיז עֶר אִיז צוּרִיקְגֶעגַאנְגֶען [צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען] צוּם זֶעלְבְּן פְּלַאץ וָואס עֶר אִיז קוֹדֶם דָארְט גֶעוֶוען [בְּשַׁעַת עֶר אִיז גֶעוֶוען בְּעַצְבוּת]!

אוּן עֶר קוּקְט זִיךְ אָן, אוּן עֶר זֶעהְט: אַז עֶר אִיז מַמָּשׁ אוֹיפְן זֶעלְבְּן פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז פְרִיעֶר גֶעוֶוען! אוּן אַז עֶר הָאט זִיךְ נָאךְ גָארְנִישְׁט אַוֶועקְגֶערוּקְט פוּן זַיין פְּלַאץ! נָאר אֶפְשַׁר אַזוֹי־וִוי אַ 'הָאר', וָואס אַ מֶענְטְשׁ קֶען דָאס נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן, נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער!

און דָאס אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסְן וואוּנְדֶער אִין צַדִיקְ׳ס אוֹיגְן: ״אַז עֶר אִיז דָאךְ אַזוֹיפִיל גֶעפְלוֹיגְן אִין דִי ׳עוֹלָמוֹת׳, און ׳דָא אוּנְטְן׳ הָאט עֶר זִיךְ גָארְנִישְׁט גֶערוּקְט״!

הָאט מֶען אִים גֶעוִויזְן: אַז סְ׳אִיז אַזוֹי טַייעֶר אִין דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס אוֹיגְן, יֶעדְן קְלֵיינֶעם ׳רִיר׳ און ׳בֵּייג׳ וָואס דֶער מֶענְטְשׁ רוּקְט זִיךְ אוֹיף דֶער וֶועלְט, אֲפִילוּ קְלֶענֶער פוּן אַ ׳הָאר׳! – אַז ׳טוֹיזְנְטֶער און צֶענְדְלִיגֶער טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת און מַייל׳, זֶענֶען נִישְׁט וֶוערְט [הָאבְּן נִישְׁט אַזַא גְרוֹיס חֲשִׁיבוּת] קֶעגְן דֶעם! [דָאס הֵייסְט: אַז דָא אוּנְטְן וֶוען מְ׳רוּקְט זִיךְ אַ קְלֵיין פִּיצֶעלֶע, און מְ׳קוּמְט נָאר אָן צוּ ׳עֶפֶּעס אַ (קְלֵיינֶעם) קְדוּשָׁה׳, אֲפִילוּ נָאר ׳אַזוֹי קְלֵיין ווִי אַ הָאר׳ – אִיז דָאס נָאךְ סַאךְ מֶער טֵייעֶרער, ווִי ׳טוֹיזְנְטֶער און צֶענְדְלִיגֶער טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת׳ דָארְטְן אוֹיבְן אִין הִימְל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חוֹל־הַמּוֹעֵד ד, יג; רֵאשִׁית־הַגֵּז ד, א)].

[אות ה] און דָאס צוּ פַארְשְׁטֵיין [דַארְף מֶען ווִיסְן]: אַז סְ׳אִיז בַּאווּאוּסְט: אַז דֶער דָאזִיגֶער ׳גַשְׁמִיוּתְ׳דִיגֶער וֶועלְט׳, אִיז נָאר אַ ׳מִיטְל פּוּנְקְט׳ אִינְמִיטְן דִי ׳גַלְגַלִים׳, ווִי סְ׳אִיז עֶרְקְלֶערְט דוּרְךְ דִי ׳בַּעֲלֵי־תְּכוּנָה׳! [׳חָכְמַת אַסְטְרָאנָאמְיֶע׳, דִי גַאנְג פוּן דִי זוּן, לְבָנָה, און שְׁטֶערְנְס – זֶעה: ׳רַמְבַּ״ם׳ הִלְכוֹת קִדּוּשׁ־הַחֹדֶשׁ; סֵפֶר־הַבְּרִית; סֵפֶר־הַתְּכוּנָה פוּן רַבִּי חַיִּים וִויטַאל]! – און כָּל־שֶׁכֵּן קֶעגְן דִי ׳עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים׳, וֶוערְט דִי ׳גַאנְצֶע וֶועלְט׳ זִיכֶער נִישְׁט בַּאטְרַאכְט, מֶער ווִי אַ ׳פִּינְטֶעלֶע׳!

און סְ׳אִיז בַּאווּאוּסְט: אַז אַלֶע ׳שְׁטְרִיכְן׳ וָואס דוּ וֶועסְט צִיעֶן פוּנֶעם ׳מִיטְל פּוּנְקְט׳ – זֶענֶען זֵייעֶר נָאנְט בַּיים ׳פּוּנְקְט׳, אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן! און ווִי מֶער זֵיי דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ פוּנֶעם ׳פּוּנְקְט׳, וֶוערְן זֵיי מֶער דֶערְוַוייטֶערְט אֵיינְס פוּנֶעם אַנְדֶערְן!

און אַזוֹי אוֹיךְ וֶוען דִי ׳שְׁטְרִיכְן׳ דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ גָאר אַסַאךְ פוּנֶעם ׳פּוּנְקְט׳, דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ דַאן אוֹיךְ דִי ׳שְׁטְרִיכְן׳ אֵיינְס פוּנֶעם אַנְדֶערְן, גָאר שְׁטַארְק! כָאטְשׁ וָואס אוּנְטְן בַּיים ׳פּוּנְקְט׳ זֶענֶען זֵיי נָאנְט אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן! – אַזוֹי־ווִי עֶס צֵייגְט דָאס דָאזִיגְן בִּילְד: 8

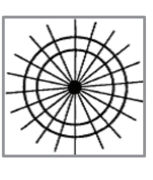

קוּמְט אוֹיס: אַז אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ אוֹיסְמָאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען: ווִי עֶס וֶוערְן גֶעצוֹיגְן ׳שְׁטְרִיכְן׳ פוּן דֶעם ׳אוּנְטֶערְשְׁטְן־וֶועלְט׳, אֲפִילוּ נָאר בִּיז דִי ׳גַלְגַלִים׳ – קוּמְט דַאן אוֹיס: אַז אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶר גֵייט נִישְׁט אַוֶועק פוּן זַיין פְּלַאץ, נָאר [אַזוֹי וֵוייניג] ווִי אַ ׳פָאדֶעם׳ – פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן: דָארְט אוֹיבְן בַּיי דִי ׳גַלְגַלִים׳, וֶוערְט עֶר דֶערְוַוייטֶערְט פוּן דֶעם [עֶרְשְׁטְן] פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז דָארְט גֶעוֶוען פְרִיעֶר, קֶעגְנְאִיבֶּער זַיין קָאפּ – וֶוערְט עֶר יֶעצְט דֶערְוַוייטֶערְט ׳עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער מַייל׳, לוֹיטְן שַׁאץ פוּן דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם ׳אוֹיבֶּערְשְׁטְן גַלְגַל׳ קֶעגְנְאִיבֶּער דֶעם ׳אוּנְטֶערְשְׁטְן וֶועלְט׳, ווִי בַּאווּאוּסְט! – וַוייל סְ׳אִיז דָארְטְן אַרַיינְגֶעזֶעצְט [אִינֶעם גַלְגַל], ׳שְׁטֶערְנְס׳, גָאר אָן קַיין צָאל, און יֶעדְן ׳שְׁטֶערְן׳ אִיז בְּעֶרֶךְ אַזוֹי גְרוֹיס ווִי דֶער ׳דָאזִיגֶער וֶועלְט׳, און נָאךְ גְרֶעסֶער! [זֶעה נָאךְ אִין ׳לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת׳, עֵרוּבֵי־תְּחוּמִין ה, כ].

[אות ו] כָּל־שֶׁכֵּן וְכָל־שֶׁכֵּן וֶוען עֶר וֶועט זִיךְ אוֹיסְמָאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען: ווִי דִי ׳שְׁטְרִיכְן׳ וֶוערְן גֶעצוֹיגְן בִּיז דִי ׳עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים׳ – וָואס אַלֶע ׳גַלְגַלִים׳, זֶענֶען גָארְנִישְׁט קֶעגְן זֵיי! – קוּמְט אוֹיס: אַז סְ׳אִיז נִישְׁט דָא קַיין שַׁאץ צוּ דִי ׳וַוייטְקֵייט׳ [הֶעכֶערְקֵייט] וָואס עֶר הָאט זִיךְ דֶערְוַוייטֶערְט [הֶעכֶער גֶעוָוארְן] דָארְט אִין דִי ׳עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים׳, דוּרְךְ אַ קְלֵיין פִּיצֶעלֶע ׳וַוייטְקֵייט׳ [הֶעכֶערְקֵייט], אֲפִילוּ בְּלוֹיז ׳וֵוייניגֶער ווִי אַ הָאר׳ וָואס עֶר הָאט זִיךְ דֶערְוַוייטֶערְט [גֶערוּקְט הֶעכֶער] און אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען, פוּנֶעם פְרִיעֶרְדִיגְן פְּלַאץ!

וַוייל אֲפִילוּ אוֹיבּ דָא אִין דֶעם ׳אוּנְטֶערְשְׁטְן וֶועלְט׳, הָאט עֶר זִיךְ נִישְׁט דֶערְוַוייטֶערְט און גֶעגַאנְגֶען [הֶעכֶער], נָאר בְּלוֹיז ׳וֵוייניגֶער ווִי אַ הָאר׳! – וָואס אִין זַיינֶע אוֹיגְן אִיז עֶר גָארְנִישְׁט וַוייטֶער גֶעגַאנְגֶען [גָארְנִישְׁט גֶערוּקְט הֶעכֶער]! וַוייל דָאס קֶען דָאךְ נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְס אָפְּשַׁאצְן! – מִיט דֶעם אַלֶעמֶען: דָארְטְן אִין דִי ׳עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים׳, אִיז עֶר דֶערְוַוייטֶערְט [הֶעכֶער] גֶעוָוארְן ׳עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת און מַייל׳!

און כָּל־שֶׁכֵּן וְכָל־שֶׁכֵּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ גֵייט ׳אֵיין מַייל׳ אָדֶער ׳עֶטְלִיכֶע מַייל׳ אִין ׳עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם׳! דֶעמָאלְט אִיז: ״עַיִן לֹא רָאֲתָה״ וְכוּ׳ [יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ] [יְשַׁעְיָה סד, ג]! ״קַיין שׁוּם אוֹיג, חוּץ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְס – קֶען נִישְׁט זֶעהְן דָאס גוּטְס וָואס עֶר וֶועט מַאכְן, פַאר דִי וָואס הָאפְן צוּ אִים״!

*

(אִין ׳חַיֵּי־מוֹהֲרַ״ן׳ סה, שְׁרֵייבְּט רַבִּי נָתָן זַ״ל: דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם צַדִיק וָואס אִיז אֵיינְמָאל אַרַיינְגֶעפַאלְן אִין אַ ׳גְרוֹיסְן עַצְבוּת׳ וְכוּ׳, וָואס אִיז גֶעשְׁרִיבְּן אִין ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת׳ פּוּנְקְט ווִי אִיךְ הָאבּ דָאס גֶעהֶערְט פוּנֶעם רֶבִּינְ׳ס מוֹיל – הָאבּ אִיךְ גֶעהֶערְט פוּן אֵיינֶעם פוּן ׳אוּנְזֶערֶע־לַייט׳: ״אַז עֶר הָאט גֶעהֶערְט דֶעם ׳דָאזִיגְן מַעֲשֶׂה׳ פוּנֶעם רֶבִּינְ׳ס מוֹיל, אִין אַבִּיסְל אַ ׳אַנְדֶערְן נוֹסַח׳״! – און אוֹיךְ אִינֶעם ׳סִיפּוּר־הַמַּעֲשֶׂה׳ אִיז גֶעוֶוען אַבִּיסְל אַ ׳עֶנְדֶערוּנְג׳ וְכוּ׳!

אַז עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ צַדִיק, וָואס אִיז גֶעוֶוען אִין זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגָה – וָואס עֶר אִיז גֶעוֶוען פוּן דִי ׳בַּעֲלֵי חֶשְׁבּוֹן־הַנֶּפֶשׁ׳, וָואס יֶעדְן טָאג הָאט עֶר זִיךְ גֶעמַאכְט אַ ׳חֶשְׁבּוֹן־הַנֶּפֶשׁ׳: ״צוּ עֶר הָאט דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג, רִיכְטִיג גֶעדִינְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן בִּשְׁלֵמוּת, לוֹיט זַיין שְׁטֵייגֶער שְׁטֶענְדִיג״! – און עֶר הָאט אוֹיסְגֶערֶעכְנְט דִי זַאכְן וָואס עֶר הָאט גֶעדַארְפְט טוּהְן אִין דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג! און עֶר הָאט גֶעפוּנֶען: אַז עֶר הָאט נִישְׁט יוֹצֵא גֶעוֶוען יְדֵי־חוֹבָתוֹ בִּשְׁלֵימוּת אִינֶעם דָאזִיגְן טָאג!

לְמָשָׁל: עֶר הָאט גֶעדַארְפְט אַרוּמְגֵיין אִין שְׁטוּבּ ׳אַהִין און אַהֶער׳, אַזוֹיפִיל מָאל ווִיפִיל עֶר הָאט גֶעדַארְפְט לוֹיט זַיין ׳הוֹיכְן הַשָּׂגָה׳! – און אִין יֶענֶעם טָאג אִיז עֶר נִישְׁט אַזוֹיפִיל אַרוּמְגֶעגַאנְגֶען אִין שְׁטוּבּ, ווִי עֶס פַּאסְט לוֹיט זַיין מַדְרֵיגָה!

און דוּרְכְדֶעם אִיז עֶר זֵייעֶר אַרָאפְּגֶעפַאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען! – בִּיז סְ׳אִיז אִים שׁוֹין נִישְׁט מֶעגְלִיךְ גֶעוֶוען זִיךְ אוֹיפְצוּלֶעבְן! – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ מְחַיֶה גֶעוֶוען מִיט דֶעם וָואס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען: ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״, ״בַּאשֶׁעפֶער, אִיךְ דַאנְק דִיר, אַז דוּ הָאסְט מִיר נִישְׁט בַּאשַאפְן קַיין גוֹי״!

[שְׁרֵייבְּט רַבִּי נָתָן]: און פוּן דֶעם וֶועסְטוּ פַארְשְׁטֵיין: דִי מַעֲלָה און דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם דָאזִיגְן צַדִיק, ווִי גְרוֹיס עֶר אִיז גֶעוֶוען – אַז עֶר הָאט גֶעהַאט אַזַא הוֹיכֶע עֲבוֹדָה מִיט דֶעם וָואס עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען ׳אַהִין און אַהֶער׳ אִין שְׁטוּבּ! – אַז וֶוען עֶר הָאט נָאר אַבִּיסְל פַארְמִינֶערְט פוּן דֶעם דָאזִיגְן עֲבוֹדָה, לוֹיט זַיין דֵיעָה, הָאט עֶר זִיךְ אַזוֹי שְׁטַארְק מְצַעֵר גֶעוֶוען – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ שׁוֹין כִּמְעַט נִישְׁט גֶעקֶענְט אוֹיפְלֶעבְן מֶער – וֶוען נִישְׁט וָואס עֶר דֶערְמַאנְט זִיךְ פוּן: ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״!

זֶעה און פַארְשְׁטֵיי און קוּק: דִי ׳עֲבוֹדָה פוּן דִי צַדִיקִים׳, און זֵייעֶר ׳צַעַר׳, אוֹיף זֵייעֶר פַארְמִינֶערוּנְג אִין ׳עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם׳ – בִּיז ווִי וַוייט, בִּיז ווִי וַוייט, דָאס דֶערְלַאנְגְט! – אַשְׁרֵי לָהֶם! וואוֹיל אִיז צוּ זֵיי!).

(רַבִּי נָתָן זַ״ל שְׁרֵייבְּט אִין ׳לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת׳, פֶּסַח ט, טו: דֶער עִיקָר ׳נְפִילָה׳ וָואס דֶער מֶענְטְשׁ פַאלְט אַרָאפּ, אִיז צוּלִיבּ ׳גַדְלוּת׳ [גַאֲוָה] – אַז סְ׳פַּאסְט אִים נִישְׁט צוּ טוּעְן אַזַא ׳עֲבוֹדָה׳ און ׳פְלָאג׳, בְּשַׁעַת וֶוען עֶר הָאט נָאךְ גָארְנִישְׁט אוֹיפְגֶעטוּהְן! – אָבֶער דֶער וָואס זוּכְט דֶעם ׳אֱמֶת׳, זָאגְט בַּיי זִיךְ אִין הַארְצְן: אַז צוּלִיבּ ׳אֵיין פִּינְטֶעלֶע פוּן ׳אֵיין אֵיינְצִיגְן גֶעטְלִיכְן־שַׁיין׳, אִיז וֶוערְד דָאס גַאנְצֶע פְלָאג בְּכֶפֶל־כִּפְלַיִם! – און אַזוֹי־ווִי דֶער צַדִיק וָואס הָאט זִיךְ דֶערְפְרֵייט דוּרְךְ ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״!).

ו – צְוֵויי סָארְט פַּאלַאצְן

[אות א] זָאלְסְט ווִיסְן: אַז סְ׳אִיז פַארְהַאן ׳צְוֵויי סָארְט פַּאלַאצְן׳! – און ׳בֵּיידֶע פַּאלַאצְן׳ זֶענֶען [מַמָּשׁ] גְלַייךְ, אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן. אִין אֵיינְס וואוֹינְט אַ ׳קֶענִיג׳, און אִין דֶעם אַנְדֶערְן וואוֹינְט אַ ׳קְנֶעכְט׳! – און זִיכֶער בֶּאֱמֶת: אִיז פַארְהַאן אַ גְרוֹיסְן חִילוּק, צְוִוישְׁן דֶעם ׳פַּאלַאץ פוּנֶעם קֶענִיג׳ און דֶעם ׳פַּאלַאץ פוּנֶעם קְנֶעכְט׳! – נָאר פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן קֶען מֶען זִיךְ זֵייעֶר טוֹעֶה זַיין צְווִישְׁן זֵיי!

וַוייל עֶס אִיז פַארְהַאן אַ ׳קֶשֶׁר׳ [קְנִיפּ] וָואס אַסַאךְ נְפָשׁוֹת בִּינְדֶען זִיךְ צוּזַאמֶען, בִּיז סְ׳וֶוערְט פוּן זֵיי אַ ׳הוֹיז׳ און אַ ׳פַּאלַאץ׳! – וַוייל זֵיי בִּינְדֶען זִיךְ צוּזַאמֶען אֵיינֶער מִיט נָאךְ אֵיינֶעם, און נָאךְ אֵיינֶער מִיט אַן אַנְדֶערְן – בִּיז סְ׳וֶוערְט פוּן זֵיי אַ ׳יְסוֹד׳ [גְרוּנְדְשְׁטֵיין]! – און נָאכְדֶעם וֶוערְט פוּן זֵיי אַ ׳אוֹהֶל׳ [גֶעצֶעלְט]! – בִּיז סְ׳וֶוערְט אוֹיפְגֶעבּוֹיעֶט פוּן זֵיי אַ ׳הוֹיז׳ און אַ ׳וואוֹינוּנְג׳!

און דֶער ׳דָאזִיגֶער וואוֹינוּנְג׳, אִיז אַ ׳וואוֹינוּנְג פַארְן אֱמֶת׳! – און וֶוען מְ׳דַארְף זוּכְן דֶעם ׳אֱמֶת׳, זוּכְט מֶען דָאס אִינֶעם ׳דָאזִיגְן וואוֹינוּנְג׳! – דָאס הֵייסְט: אִינֶעם דָאזִיגְן אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן ׳קְנִיפּ פוּן

די צוזאַמענגעבינדענע נפָשׁות׳, וואָס פון זיי ווערט אָט דער ׳דאָזיגער וואוינונג פאַרן אֱמת׳, ווי אויבנדערמאַנט!

און דעריבער האָט די תּוֹרה געהייסן (שׁמוֹת כג, ב): ״אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת״, ״אַז בײַ אַ ׳מִשְׁפָּט׳ דאַרף מען גיין נאָך רוב דַיָינִים״ – ווײַל וויבאַלד עס בינדן זיך צוזאַם אַסאַך מענטשן, געפינט זיך דאָרט זיכער דעם ׳אֱמת׳, ווי אויבנדערמאַנט!

*

און דאָס איז דער בְּחִינָה פון (בְּרֵאשִׁית מו, כז): ״כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב״ [כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים], ״אַלע נפָשׁות פון יַעֲקֹב׳ס שְׁטוּבּ וואָס זענען געקומען קיין מִצְרַיִם״ [זענען געווען זיבעציג נפָשׁות] – דאָס הייסט: אַז פון די [איינציגע] ׳נפָשׁות׳, איז געוואָרן דערפון ׳בֵּית יַעֲקֹב׳! [אַ גאַנצע שְׁטוּבּ פון יַעֲקֹב] – דאָס הייסט: ׳אַ וואוינונג׳ס פּלאַץ׳, צום ׳אֱמת׳, וואָס דאָס איז די בְּחִינָה פון ׳יַעֲקֹב׳, ווי עס שְׁטייט (מִיכָה ז, כ): ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״.

[אות ב] אָבער זאָלסט וויסן: אַז אַנטקעגן דעם [קְנִיפּ פון אֱמת], איז פאַרהאַנען אַ ׳קְנִיפּ פון רְשָׁעִים׳ – אַז עס נעמען זיך צוזאַם אַסאַך ׳נפָשׁות פון רְשָׁעִים׳, און ס׳ווערט פון זיי אַ ׳שְׁטוּבּ׳ און אַ ׳וואוינונג׳ צו דעם ׳שֶׁקֶר׳.

און אויף דעם וואָרנט דער נָבִיא (יְשַׁעְיָה ח, יב): ״לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר״, ״איר זאָלט נישט זאָגן אַ ס׳איז אַ בּוּנד, אויף אַלעס וואָס דער פאָלק זאָגט אַז ס׳איז אַ בּוּנד״ [רַשִׁ״י: אויף אַ ׳בּוּנד פון רְשָׁעִים׳ זאָגט נישט די תּוֹרה ״אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת״] – ווײַל (סַנְהֶדְרִין כו.): ״אַ בּוּנד פון רְשָׁעִים, ווערט נישט גערעכנט״.

און אויף דעם שְׁטייט (שְׁמוֹת כג, ב): ״לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעֹת״, דו זאָלסט נישט נאָכגיין נאָך ׳רוֹב דַיָינִים׳ אויף שלעכטס [אַז בײַ שלעכטס גייט מען נישט נאָך רוֹב].

[אות ג] און: צווישן די צוויי אויבנדערמאַנטע סאָרט ׳בָּתִּים׳ [שְׁטיבער פון ׳אֱמת׳ און ׳שֶׁקֶר], קען מען זיך טוֹעֶה זײַן – דאָס הייסט: צווישן דעם ׳אֱמת׳ מיטן ׳שֶׁקֶר׳! – ווײַל דער ׳שֶׁקֶר׳ פּראָבירט זיך צו פאַרגלײַכן צום ׳אֱמת׳ [אַז ס׳זאָל אויסקוקן די זעלבע] – ווײַל אויך דאָרט איז פאַרהאַן אַ ׳בּוּנד׳ פון ׳אַסאַך נפָשׁות׳ צוזאַמען, און דער מענטש קען זיך נאַרן, און ער ווייסט נישט ׳וואו דער אֱמת איז׳, און צו־וואו ער זאָל זיך דערנענטערן!

און זאָלסט וויסן: אַז דורך די ׳מִצְוָה פון פִּדְיוֹן־שְׁבוּיִים׳, איז מען זוֹכֶה צו פאַרשְׁטיין [די חִילוּק] צווישן די ׳צוויי דאָזיגע אויבנדערמאַנטע שְׁטיבער׳, צווישן ׳אֱמת׳ און ׳שֶׁקֶר׳, צווישן אַ ׳קעניג׳ און אַ ׳קנעכט׳.

ווײַל ׳שֶׁקֶר׳ איז די בְּחִינָה פון אַ ׳קנעכט׳, די בְּחִינָה פון ׳אָרוּר׳ – די בְּחִינָה פון (בְּרֵאשִׁית ט, כה): ״אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים״ וְכוּ׳, ״פאַרשָׁאלטן זאָל זײַן כְּנַעַן, אַ עֶבֶד צו עֲבָדִים״ [זאָל ער זײַן].

*

[**עָלִים־לִתְרוּפָה, אוֹר לְיוֹם ו׳ עֶרֶב שַׁבַּת־קֹדֶשׁ וַיִּגַּשׁ תקפ״ו:** וואָס זאָל איך דיר זאָגן מײַן בְּרודער, אַבּיסל ווייסטו וואָס טוט זיך אין מײַן הַאָרֶץ, מער פון דעם קען מען נישט ערקלערן בִּכְתָב.

אויב דו ווילסט דעם ׳נְקוּדַת־הָאֱמֶת׳, **״אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה״** (מִשְׁלֵי ב, ד), **״אויב דו וועסט דאָס זוכן אַזוי־ווי מ׳זוכט זילבער, און אַזוי־ווי מ׳זוכט באַהאַלטענע אוֹצְרוֹת וועסטו דאָס זוכן״ – זאָלסטו זוכן דעם ׳אֱמת׳ אינעם ׳פּלאַץ פונעם אֱמת׳** (ווי אויבנדערמאַנט), **וואָס דאָס ווערט געבויעט דורך ׳אַנְשֵׁי־אֱמת׳, דורכן ׳בַּעַל־אֱמת׳.**

״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳, וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא״ (שָׁם פָּסוּק ה), **״דענסטמאָל וועסטו פאַרשְׁטיין ׳יִרְאַת־הַשֵּׁם׳, און דאָס ׳געטליכע וויסנשאַפט׳ וועסטו געפונען״.**

און זיכער ווייסטו און דו פאַרשְׁטייסט וואָס איך בין דיר מְרַמֵּז – **ווײַל דעם ענין פון דעם ׳פּלאַץ פון אֱמת׳, איז אַבּיסל ערקלערט אין סוֹף ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיוֹת׳** [ווי אויבנדערמאַנט] – אָבער בֶּאֱמֶת ווייסטו גאָרנישט. (זעה נאָך אין לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת־הַשַּׁחַר ג, יא)]

[**חַיֵּי־מוֹהֲרַ״ן סו** (צום שִׂיחָה פון די ׳צוויי סאָרט פּלאַצן׳, אין סוֹף ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת׳): ווען מען דינט הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, און מ׳איז נאָך אַלץ אין די בְּחִינָה פון׳ עֶבֶד׳ (זעה לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״ב תּוֹרָה ה) – איז מען נאָך אַלץ אין די בְּחִינָה פון ׳אָרוּר׳ חַס־וְשָׁלוֹם.

און ס׳איז אויך פאַרהאַן בײַ די קְדוּשָּׁה, אַ בְּחִינָה פון ׳עֶבֶד׳, דאָס איז די בְּחִינָה פון (דְּבָרִים לד, ה; יְהוֹשֻׁעַ א, א): ״מֹשֶׁה עֶבֶד ה׳״.

און זאָלסט וויסן: אַז ס׳איז פאַרהאַן אַ מִצְוָה, וואָס דורך איר גייט מען אַרויס פון די בְּחִינָה פון ׳עֶבֶד׳ – דאָס איז די ׳מִצְוָה פון פִּדְיוֹן־שְׁבוּיִים׳.

ז – די צוויי סאָרט ׳שֵׂכֶל׳

זאָלסט וויסן: אַז ס׳איז פאַרהאַן ׳צוויי סאָרטן שֵׂכֶל׳! – דאָס זענען די צוויי בְּחִינוֹת פון ׳אָחוֹר׳ און ׳קֶדֶם׳ (זעה לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״א כא).

דאָס הייסט: אַז ס׳איז פאַרהאַן אַזאַ סאָרט ׳שֵׂכֶל׳ וואָס דאָס קומט אָן צום מענטש לויטן ׳צײַט׳, און ווי מער עלטער ער ווערט, ווייסט ער מער.

ווי עס שְׁטייט (אִיּוֹב לב, ז): ״יָמִים יְדַבֵּרוּ [וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה]״, ״די טעג רעדן״ (די טעג פונעם מענטש, זײַן עלטערקייט – מאַכט אַז ער זאָל רעדן; [און די פילע יאָהרן זײַנע, זענען אים מוֹדִיעַ דאָס קלוגשאַפט]).

און דער ׳דאָזיגער׳ שֵׂכֶל׳ – דאָס איז די [ערשטע אויבנדערמאַנטע] בְּחִינָה פון ׳אָחוֹר׳, וואָס דאָס קומט אָן מיט אַ ׳שפּעטערע צײַט׳. ווײַל צו דער ׳דאָזיגער שֵׂכֶל׳, דאַרף מען האָבן ׳צײַט׳.

אָבער עס איז פאַרהאַן אַ [אַנדערער סאָרט] ׳שֵׂכֶל׳, וואָס דאָס קומט אָן צום מענטש, מיט אַ ׳גרויסן שֶׁפַע׳, מיט אַ ׳גרויסן שנעלקייט׳, ווייניגער פון אַ סעקונדע – ווײַל דאָס איז ׳לְמַעְלָה־מֵהַזְּמַן׳, ׳העכער פון די צײַט׳, און מען דאַרף נישט האָבן צום ׳דאָזיגן שֵׂכֶל׳, קיין שום ׳צײַט׳.

און דער ׳דאָזיגער שֵׂכֶל׳ – דאָס איז די [צווייטע אויבנדערמאַנטע] בְּחִינָה פון ׳פָּנִים׳ [קֶדֶם]. דאָס איז די בְּחִינָה פון ׳יַעֲקֹב׳, די בְּחִינָה פון ׳אֱמת׳, ווי עס שְׁטייט (תְּהִלִּים כד, ו): ״[זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו] מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה״, ״[דער דאָזיגער דוֹר וואָס טוען די גוטע מַעֲשִׂים וואָס שְׁטייט דאָרט אויסגערעכנט], זיי זענען ראָוי צו זוכן דײַן פָּנִים דו גאָט, און זיי ווערן אָנגערופן די קינדער פון ׳יַעֲקֹב׳, ביז אייביג״.

ח – סְגוּלָה [רְפוּאָה] פאַר ׳פּאָקן׳ [שְׁוואַרצע פּאָקן]

[אות א] נאָך שַׁבָּת פַּרְשַׁת וַיְחִי, האָט רַבֵּינוּ זַ״ל געזאָגט: [אַז] אינעם דאָזיגן ׳שָׁלֹשׁ־סְעֻדּוֹת׳ – איז מיר באַוואוסט [נִתְגַּלֶּה] געוואָרן, די ׳סְגוּלָה׳ [רְפוּאָה] פאַר די [קרענק וואָס הייסט] ׳פּאָקן׳ [׳שְׁוואַרצע פּאָקן׳ – וואָס איז געווען זייער מְסוּכָּנְ׳דיג, און איז שוין בָּרוּךְ־הַשֵּׁם מער נישט פאַרהאַן הײַנט! – דאָס איז נישט ׳ווינט פּאָקן׳ וואָס מ׳רופט הײַנט ׳טשיקענפּאָקס׳ בְּלַעַ״ז]!

אַז מ׳זאָל נעמען ׳קְרַייד׳ [זייף פון ווײַסע ערד]! – און דריי מאָל מער ווי דאָס וואָג פונעם ׳קְרַייד׳, זאָל מען נעמען ׳זייף׳ [פון געוואוקסן און בלומען]! – און פון ביידע [זייפן] צוזאַמען, זאָל מען מאַכן אַ ׳באָד׳ אָפּצובאָדן דעם קינד! – און מ׳זאָל דאָס מאַכן גלײַך ווען דאָס קינד הייבט אָן צו ברענען און אָנגעהיצט ווערן דערפון! – און דאָס וועט בְּעֶזְרַת־הַשֵּׁם העלפן, אויב די גְּזֵירָה איז נישט אַזוי שטאַרק! – אָבער אויב די גְּזֵירָה איז חַס־וְשָׁלוֹם שטאַרק, וועט דאָס דאַן נישט העלפן!

[אות ב] און רַבֵּינוּ זַ״ל האָט געזאָגט: אַז די ׳פּאָקן קרענק׳, איז געוואָרן צוליב דעם ׳חֵטְא־הָעֵגֶל׳! – און ס׳איז שווער צו פאַרשְׁטיין דעם דאָזיגן זאַך: עס איז דאָך בײַ די אַנדערע פעלקער אויך פאַרהאַן דעם דאָזיגן קרענק?! – [דאָס הייסט: אַז ׳חֵטְא־הָעֵגֶל׳ איז דאָך נאָר שַׁיָּיךְ בײַ אידן? איז פאַרוואָס איז בײַ זיי אויך פאַרהאַן דעם דאָזיגן קרענק?].

נאָר עס שְׁטייט אין מִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה פח, א): ״אַז ס׳וואָלט געדאַרפט זײַן, אַז די פעלקער זאָלן נישט האָבן קיין שום קרענק! (וויבאַלד ס׳קומט זיך זיי ׳עוֹלָם־הַזֶּה׳ פאַר זייער חֵלֶק)! – נאָר כְּדֵי זיי זאָלן זיך נישט טשעפּען און רייצן מיט די אידן [ווי עס שְׁטייט (תְּהִלִּים לט, ט): ״חֶרְפַּת

נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי", דָּוִד־הַמֶּלֶךְ בֶּעט זִיךְ: "דֶעם שַׂאנְד פוּנֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ וָואס עֶר פַארְשֶׁעמְט מִיר, זָאלְסְטוּ מִיר נִישְׁט גֶעבְּן"] – דֶערִיבֶּער הָאט מֶען זֵיי גֶעגֶעבְּן אַלֶע קְרֶענְק וָואס אִידְן הָאבְּן"!

און אַזוֹי־וִוי רַשִׁ"י עֶרְקְלֶערְט אוֹיפְן [אוֹיבְּנְדֶערמַאנְטְן] פָּסוּק: "חֶרְפַּת נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי" [דֶעם שַׂאנְד פוּנֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ וָואס עֶר פַארְשֶׁעמְט מִיר, זָאלְסְטוּ מִיר נִישְׁט גֶעבְּן!] – "בְּרֶענְג אוֹיךְ אוֹיף אִים [דֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ], 'קְרֶעץ' אוּן 'וֵוייטָאג'! כְּדֵי זֵיי זָאלְן מִיר נִישְׁט קֶענֶען זָאגְן [אוּן פַארְשֶׁעמֶען]: 'עֶטְס וֶוערְטְס גֶעשְׁלָאגְן מִיט קְרֶענְק אוּן אוּנְז נִישְׁט'! – אוּן דִי 'דָאזִיגֶע תְּפִלָּה' פוּן 'דָוִד־הַמֶּלֶךְ' הָאט גוֹרֵם גֶעוֶוען, אַז מְ'זָאל גֶעבְּן פַאר דִי פֶעלְקֶער, 'יִסוּרִים' אוּן 'קְרֶענְק'"!

אוּן נָאךְ אִיז שְׁוֶוער לִכְאוֹרָה: סְ'אִיז דָאךְ זִיכֶער אוֹיךְ גֶעוֶוען פַארְן 'חֵטְא־הָעֵגֶל', דֶער דָאזִיגֶער קְרֶענְק?!

נָאר קוֹדֶם אִיז דָאס נִישְׁט גֶעוֶוען אַזַא שְׁוֶוערֶע קְרֶענְק; דַאן זֶענֶען דִי 'פָּאקְן' גֶעוֶוען, צוּלִיבּ דִי בְּלוּט וָואס דִי קִינְד זֵייגְט פוּן זַיין מַאמֶע, וִוי סְ'אִיז בַּאווּאוּסְט פַאר דִי 'חַכְמֵי־הָרוֹפְאִים' – אָבֶּער דָאס אִיז נָאךְ דַאן נִישְׁט גֶעוֶוען אַזַא שְׁוֶוערֶע קְרֶענְק, אַז סְ'זָאל זַיין מְסוּכָּן צוּ שְׁטַארְבְּן דֶערְפוּן חַס־וְשָׁלוֹם, אַזוֹי־וִוי יֶעצְט. אוּן דָאס אִיז גֶעוָוארְן צוּלִיבְּן אוֹיבְּנְדֶערמַאנְטְן זִינְד [פוּן 'חֵטְא־הָעֵגֶל].

[אוֹת ג] אוֹיךְ אִיז דָאס אַבִּיסְל מְרוּמָּז אִין 'סֵפֶר יִרְמְיָה', דָארְט וֶוערְט דָאס אַלֶעס מְרוּמָּז אִינֶעם זֶעלְבְּן פָּסוּק (ב, כב): "גַּם כִּי תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר, וְתַרְבִּי לָךְ בֹּרִית, נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי", "אֲפִילוּ וֶוען דוּ וֶועסְט זִיךְ וַואשְׁן מִיט 'קְרַייד'", אוּן דוּ וֶועסְט דִיר מֶערְן 'זֵייף' – אִיז דַיין זִינְד פָּארְט גֶעצֵייכְנְט פַאר מִיר".

זָאגְט רַשִׁ"י: "[עֲוֹנֵךְ, דַיין זִינְד:] אוֹיפְן 'זִינְד פוּנֶעם עֵגֶל'. נֶתֶר: דָאס טַייטְשׁ אוֹיף לַעַ"ז [פְּרַאנְצוֹיזִישׁ אִידִישׁ]: 'קְרַייד'. בּוֹרִית: זֵייף". (קוּמְט אוֹיס: אַז דָא אִיז מְרוּמָּז דִי סוֹד פוּנֶעם אוֹיבְּנְדֶערמַאנְטְן 'סְגוּלָה', וָואס דָאס קוּמְט נָאךְ פוּנֶעם 'חֵטְא־הָעֵגֶל'. דָאס אִיז: זִיךְ צוּ וַואשְׁן מִיט 'קְרַייד', אוּן צוּ פַארְמֶערְן 'זֵייף'). אוּן פַארְשְׁטֵיי וואוּנְדֶער!

(זֶעה נָאךְ וֶועגְן 'פָּאקְן': שִׂיחוֹת־הָרַ"ן קפט; חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן פב; לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת ח"א סז; יְמֵי־מוֹהֲרַנַ"ת ח"א ט; אַבְנֵי"הָ־בַּרְזֶל; שִׂיחוֹת־וְסִפּוּרִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל לד).

ט – אַ מַעֲשֶׂה פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס יוּנְגֶע יָאהְרְן:

אֵיינְמָאל אִיז מֶען גֶעקוּמֶען צוּ אִים מִיט אַ 'פִּדְיוֹן', אַז עֶר זָאל מִתְפַּלֵּל זַיין אוֹיף אַ קִינְד מִיטְן נָאמֶען: "שָׂרָה אֶסְתֵּר בַּת יְהוּדִית". אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "אַז זִי וֶועט שְׁטַארְבְּן"! – אוּן אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען. וּבְאֵלּוּ הַתֵּבוֹת "מֵתָה" "וַיִּבְאַשׁ" נִתְגַּלָּה לוֹ זֹאת. "מֵתָ'ה וַ'יִּ'בְ'אַ'שׁ", רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: שָׂ'רָה אֶ'סְתֵּר בַּ'ת יְ'הוּדִית. וַ'יִ, מֵתָה. הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ.

הָאט עֶר גֶעזָאגְט: אַז עֶר הָאט דָאס גֶעווּאוּסְט פוּן דִי 'הֵיילִיגֶע תּוֹרָה', וַוייל עֶר הָאט דֶעמָאלְס גֶעזֶעהְן אַ פָּסוּק (שְׁמוֹת ז, כא): "וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר מֵתָה וַיִּבְאַשׁ". אוּן בַּיי דִי דָאזִיגֶע וֶוערְטֶער: "מֵתָה וַיִּבְאַשׁ", אִיז אִים דָאס נִתְגַּלֶּה גֶעוָוארְן. וַוייל דִי וֶוערְטֶער: "מֵתָ'ה וַ'יִּ'בְ'אַ'שׁ", אִיז דִי רָאשֵׁי־תֵּיבוֹת: פוּן דָאס קִינְדְ'ס נָאמֶען: שָׂ'רָה אֶ'סְתֵּר בַּ'ת יְ'הוּדִית, וַ'יִ, מֵ'תָ'ה – הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ זָאל אוּנְז אָפְּהִיטְן.

י – עֶר הָאט אָנְגֶעוָוארְנְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן

עֶר הָאט אָנְגֶעוָוארְנְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן: אַז אוֹיבּ סְ'וֶועט זִיךְ זֵיי חַס־וְשָׁלוֹם טְרֶעפְן אַן אוּמְרֵיינְקַייט אִין קְדוּשָּׁה זָאל מֶען גְלַייךְ תֵּיכֶף־וּמִיַּד גֵיין אִין מִקְוֶה זִיךְ צוּ טוֹבְלְ'ן"!

וַוייל דוּרְךְ דִי 'פַּאסִירוּנְג' חַס־וְשָׁלוֹם, וֶוערְט דֶערְפוּן וָואס סְ'וֶוערְט דֶערְפוּן, דֶערִיבֶּער אִיז זֵייעֶר גוּט: אַז נָאךְ פַאר עֶס הֵייבְּט עֶפֶּעס אָן צוּ גֶעשֶׁעהְן דֶערְפוּן חַס־וְשָׁלוֹם – זָאל זִיךְ דֶער מֶענְטְשׁ מַקְדִים זַיין אוּן זִיךְ טוֹבְלְ'ן אוּן רֵיינִיגְן.

און עֶר הָאט זֵייעֶר אָנְגֶעוָוארְנְט: "אַז דֶער מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן דֶערְפוּן"! – וַוייל דִי זָארְג אוּן מָרָה־שְׁחוֹרָה אוֹיף דֶעם זַאךְ, טוּט זֵייעֶר זֵייעֶר שֶׁעדִיגְן.

און סְפֶּעצִיעֶל נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט שׁוֹין אַנְטְפֶּלֶעקְט דִי דָאזִיגֶע 'צֶען קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים' [תִּיקּוּן־הַכְּלָלִי] וָואס זֶענֶען מְסוּגָּל צוּ פַארְרֶעכְטְן דֶעם דָאזִיגְן זִינְד [פוּן פְּגַם־הַבְּרִית] – דָאס זֶענֶען: ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב; נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"ן – וִוי סְ'אִיז שׁוֹין לַאנְג עֶרְקְלֶערְט אִין דִי גֶעדְרוּקְטֶע סְפָרִים (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן ח"א רה; ח"ב צב; סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, קֶרִי ח"ב ה; שִׂיחוֹת־הָרַ"ן קמא; חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן רכה).

דֶעמָאלְס הָאט עֶר גֶעזָאגְט: אַז וֶוער סְ'וֶועט זוֹכֶה זַיין דָאס מְקַיֵּים צוּ זַיין, צוּ זָאגְן דִי דָאזִיגֶע אוֹיבְּנְדֶערמַאנְטֶע 'צֶען קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים' [תִּיקּוּן־הַכְּלָלִי], אִין יֶענֶעם טָאג וָואס דָאס וֶועט אִים חַס־וְשָׁלוֹם פַּאסִירְן – וֶועט דַאן זִיכֶער פַארְרָאכְטְן וֶוערְן זַיין זִינְד, אוּן עֶר דַארְף זִיךְ מֶער נִישְׁט זָארְגְן!

און זַיין עִיקַּר כַּוָּונָה אִיז גֶעוֶוען: אַז דֶער מֶענְטְשׁ דַארְף זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן אוּן זִיךְ פָארְכְטְן פוּן אַזֶעלְכֶע זַאכְן, אוּן עֶר זָאל בִּכְלַל נִישְׁט טְרַאכְטְן קַיין מַחֲשָׁבוֹת אִין דֶעם זַאךְ!

נָאר עֶר זָאל זַיין וִוי אַ גִּיבּוֹר חַיִל, צוּ שְׁטֵיין קֶעגְן זַיין תַּאֲוָה. אוּן עֶר זָאל זִיךְ אִינְגַאנְצְן מַסִּיחַ דַּעַת זַיין דֶערְפוּן, אוּן זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן. אוּן "דֶער בַּאשֶׁעפֶער וֶועט טוּהְן וָואס אִיז גוּט אִין זַיינֶע אוֹיגְן" (עַל־פִּי שְׁמוּאֵל־ב י, יב), וָואס עֶר וִויל.

און מֶען דַארְף זִיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְקְן מִיט שִׂמְחָה שְׁטֶענְדִיג. אוּן עֶר זָאל בִּכְלַל נִישְׁט וֶוערְן גֶעפַאלְן בַּיי זִיךְ, פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ אוֹיף דֶער וֶועלְט, אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶס וֶועט אִיבֶּערְגֵיין אוֹיף אִים כָאטְשׁ וָואס סְ'זָאל נָאר זַיין.

און אוֹיבּ עֶר וֶועט זַיין שְׁטַארְק בַּיי זִיךְ, אוּן עֶר וֶועט זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן, אוּן עֶר וֶועט גָארְנִישְׁט טְרַאכְטְן קַיין 'מַחֲשָׁבוֹת' (וָואס מְ'רוּפְט דָאס: 'אִיבֶּערְטְרַאכְטְן'), אוּן עֶר וֶועט גֵיין מִיט זַיין תְּמִימוּת מִיט שִׂמְחָה – וֶועט עֶר צוּם סוֹף זוֹכֶה זַיין אַרִיבֶּערְצוּגֵיין אוֹיף אַלֶעס בְּשָׁלוֹם.

און דִי דָאזִיגֶע זַאכְן, קֶען מֶען נִישְׁט עֶרְקְלֶערְן שְׁרִיפְטְלֶעךְ. "וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ" (מִשְׁלֵי יד, טו). "אוּן אַ קְלוּגֶער מֶענְטְשׁ פַארְשְׁטֵייט וָואס סְ'אִיז רִיכְטִיג פַאר אִים".

יא – דֶער בֶּן־מֶלֶךְ וָואס אִיז דֶערְוַוייטֶערְט גֶעוָוארְן פוּן זַיין טַאטְן

נָאךְ אַ מַעֲשֶׂה, וָואס דֶער רֶבִּי הָאט דָאס דֶערְצֵיילְט אִין 'שַׁבַּת־חֲנוּכָּה', אוּן דָאס אִיז פַארְגֶעסְן גֶעוָוארְן:

פוּן אַ 'בֶּן־מֶלֶךְ' וָואס אִיז דֶערְוַוייטֶערְט גֶעוָוארְן פוּן זַיין טַאטְן וְכוּ', אוּן עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעבֶּענְקְט וְכוּ' וְכוּ'.

און סְ'אִיז אִים אָנְגֶעקוּמֶען אַ בְּרִיוו פוּן זַיין טַאטְן, אוּן עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעטְשַׁאטְשְׁקֶעט דֶערְמִיט, אוּן עֶר הָאט זִיךְ נָאךְ אַלְץ זֵייעֶר גֶעבֶּענְקְט. אוּן עֶר הָאט גֶעבֶּענְקְט: "אַז זַיין טַאטֶע זָאל אִים כָאטְשׁ דֶערְלַאנְגֶען זַיין הַאנְט"! – אוּן אוֹיבּ זַיין טַאטֶע וָואלְט אִים דֶערְלַאנְגְט זַיין הַאנְט – וָואלְט עֶר דָאס גֶעהַאלְזְט אוּן גֶעקוּשְׁט.

נָאכְדֶעם הָאט זִיךְ דֶער 'בֶּן־מֶלֶךְ' מְיַישֵּׁב גֶעוֶוען: "דֶער דָאזִיגֶער כְּתַב, אִיז דָאךְ, דָאס 'הַאנְט־שְׁרִיפְט פוּנֶעם קֶענִיג אַלֵיינְס' – אוֹיבּ אַזוֹי, אִיז דָאס דָאךְ דָאס 'הַאנְט פוּנֶעם קֶענִיג' וְכוּ' וְכוּ'".

(דָאס אַלֶעס אִיז נִישְׁט גֶעשְׁרִיבְּן גֶעוָוארְן רִיכְטִיג, וַוייל דָאס אִיז פַארְגֶעסְן גֶעוָוארְן – וַוייל סְ'אִיז נִישְׁט גֶעשְׁרִיבְּן גֶעוָוארְן בַּאצַייטְנְס).

– תַּם וְנִשְׁלָם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם –

ההגרלה נתרמה להצלחת

דוד בן ברכה בת שבע

וזוגתו חיה בת שבע בת פעשא איידל

נא להתפלל שיצליחו בכל הענינים

די הגרלה אויף דאס ווארט 'מלך' איז
פארגעקומען פרשת אמור אנהייב וואך

די געוויינער זענען

הילד מרדכי אלעזר פרידמאן

הילד נחמן דוב האלפרין

הילד שמעון מרובסקי

הילד אליעזר יאראוויטש

די מתנה קען מען באקומען
ביי ר' יואל יאראוויטש הי"ו

די שיחות פון נאך סיפורי מעשיות - (2)

א. וואס דערציילט אונז דער רבי? אז ס'איז געווען א צדיק וואס ס'איז געפאלן אויף אים?
- ❑ עצבות - טרויער
- ❑ כבדות - שווערקייט
- ❑ עצבות וכבידות גדול - א גרויסע טרויער און שווערקייט

ב. וואס האט אים דער בעל דבר געטראפן אין יעדע שמחה?
- ❑ עצבות
- ❑ גאווה
- ❑ שקר

ג. וואספארא שמחה האט ער ביים סוף געטראפן וואס איז נישט געלונגען פאר'ן בעל דבר עס צוצושטערן?
- ❑ אז ער האט געטוהן א גרויסע מצווה
- ❑ אז ער האט געלערנט אסאך שעות
- ❑ אז דער בעשעפער האט אים נישט געמאכט א גוי – שלא עשני גוי

ד. צו וועלכע שמחה איז דער צדיק אנגעקומען דורך דעם?
- ❑ צו די שמחה פון א חתונה
- ❑ צו די שמחה וואס משה רבינו האט געהאט ביי מתן תורה
- ❑ צו די שמחה וואס משה רבינו האט געהאט ווען ער האט מקבל געווען די לוחות

ה. וואו ווייט איז דער צדיק געפלויגן אין די היכלות וועלטן בשעת ער איז געווען פריילך?
- ❑ ווי איין האר
- ❑ ער האט זיך בכלל נישט גערירט
- ❑ אפאר טויזענטער מייל

ו. איז דער צדיק ארא פאר די זעלבע וועג וואו ער איז ארויף?
- ❑ יא
- ❑ ניין
- ❑ דער רבי רעדט נישט דערפון

ז. צו וואו איז דער צדיק אנגעקומען ווען ער איז ארא פאר דא אויף דער וועלט?
- ❑ פונקט צו די זעלבע פלאץ וואו ער איז פריער געווען
- ❑ מיט אפשר א האר געריקט פון דער פלאץ וואס ער איז פריער געווען
- ❑ אפאר טויזענט מייל ווייט פון וואו ער איז פריער געווען

ח. וואס זאגט אונז דער רבי האט מען אים געוואוזן מיט דעם?
- ❑ אז א צדיק קען אנקומען צו היכלות וועלטן
- ❑ אז עס איז זייער טייער יעדע ריר וואס א מענטש רירט זיך אויף דער וועלט פארן אויבערשטן

- ❑ עס איז זייער טייער דאס וואס דער צדיק גייט אין די היכלות וועלטן

ט. ווער וואוינט אין די צווייי פאלאצן?
- ❑ איןביידע וואוינען קענכט
- ❑ אין ביידע וואוינען קעניגן
- ❑ אין איינע וואוינט א קעניג אין איינע א קנעכט

י. איז דא א חילוק צווישן די צווייי פאלאצן?
- ❑ זיי זענען אויס די זעלבע
- ❑ באמת איז דא גרויסע חילוק צווישן זיי ביידע
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

יא. דורך וועלכע מצווה זאגט אונז דא דער רבי, איז מען זוכה צו וויסן די חילוק צווישן זיי?
- ❑ ציצית
- ❑ תפילין
- ❑ פדיון שבויים

יב. וואספארא סגולה זאגט דער רבי אויף פאקין ר"ל?
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט קרייד און דריי מאל אזויפיל זייף
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט זייף און דריי מאל אזויפיל קרייד
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט קרייד און צוויי מאל אזויפיל זייף

יג. פון וואס איז געקומען די קרענק ביז א סכנה ר"ל?
- ❑ פון נישט א קלארע לופט
- ❑ פון געוויסע עסן
- ❑ פון חטא העגל

יד. וואס זענען די צען קאפיטלאך תהלים וואס ווערן אנגערופן תיקון הכללי?
- ❑ ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.
- ❑ י"ג, ל"ב, מ"א, נ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.
- ❑ ט"ז, כ"ג, ל"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.

טו. פארוואס איז נישט גוט אראפגעשריבן די מעשה וואס דער רבי האט דערציילט שבת חנוכה?
- ❑ ווייל דער רבי האט עס דערציילט נאר מיט רמזים
- ❑ ווייל מ'האט עס נישט גלייך אראפגשריבן
- ❑ ווייל מ'האט עס לכתחלה נישט קלאר ארפגעשריבן

טז. וואס לערנסטו זיך פון די ביסל וואס עס שטייט יא אראפגעשריבן?
- ❑ ווי שטארק מ'קען זיך מחיה זיין מיט א ספר (כתב פון מלך)
- ❑ ______________________________

צו ענטפערן די בחינות און ארייגיין אינעם גורל, **02-5-3333-72**

1-518-329-9149 646-518-1095

הָאפְן דֶערְצוּ.

גָאר אַסַאךְ מָאל גֶעשֶׁעט אַז אַ אִידִישׁ קִינְדֶער וִויל זִיךְ מְקַדֵּשׁ זַיין, עֶר וִויל אָנְהֵייבְּן אַ נַייֶע בְּלַאט נִישְׁט גֶעדֶענְקֶען וָואס אִיז גֶעוֶוען מִיט אִים בֶּעפָאר, אָבֶּער דֶער יֵצֶר הָרָע וִויל אִים נָאר אַרָאפְּוַוארְפְן אוּן אִים מְיַיאֵשׁ זַיין, דַארְף עֶר אָבֶּער וַוייטֶער זִיךְ אָנְהַאלְטְן אוּן וַוארְטְן אוּן צֵיילְן מִיט עַקְשָׁנוּת וֶוען עֶס וֶועט קוּמֶען דִי מִינוּט אוּן עֶר וֶועט זוֹכֶה צוּ וָואס יֶעדֶער אִיד קֶען זוֹכֶה זַיין "זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד".

מִיר דַארְפְן גֶעדֶענְקֶען - אִין דִי טֶעג וָואס מִיר צֵיילְן אוּן וַוארְטְן אוֹיף אוּנְזֶער יְשׁוּעָה - וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעשְׁרִיגְן מִיט אַ הוֹיךְ קוֹל: "גִיוַואלְד! זַייט אֵייךְ נִישְׁט מְיַיאֵשׁ!". דָאס הָאט דֶער רֶבִּי אוֹיסְגֶעשְׁרִיגְן פַאר אַלֶע דוֹרוֹת שְׁפֶּעטֶער, אַז קֵיין יִאוּשׁ אִיז נִישְׁט פַארְהַאן פַאר קֵיין שׁוּם אִיד. וַוייל פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם דַאכְט זִיךְ אַז דֶער רֶבִּי הָאט נִישְׁט אִים גֶעמֵיינְט מִיט דִי וֶוערְטֶער, אִיךְ הָאבּ אַזֶעלְכֶע מָאדְנֶע אוּן גְרָאבֶּע נִסְיוֹנוֹת, וָואס לָאזְט מִיר נִישְׁט בְּשׁוּם אוֹפֶן וֶוערְן נָאנְט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן. אַזֶעלְכֶע דִמְיוֹנוֹת דְרֵייט זִיךְ בַּיי גָאר אַסַאךְ קִינְדֶער אִין קָאפּ.

דֶער אֱמֶת אִיז אָבֶּער אַז דֶער גֶעשְׁרֵיי וָואס דֶער רֶבִּי

המשך פון זייט 1

הָאט אוֹיסְגֶעשְׁרִיגְן מֵיינְט אַוַודְאַי יָא יֶעדְן אֵיינְצִיגְן אִיד, אִין אַלֶע זַיינֶע מַצָּבִים. וַוייל אֲפִילוּ אַ אִיד זָאל גֶעבְּן נָאר אַ קְלֵיין בֶּענְק צוּם בַּאשֶׁעפֶער, עֶר רוּקְט זִיךְ מִיט אַ קְלֵיינֶע תְּנוּעָה צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן מִיט דֶעם אַלֵיין קֶען עֶר זֵייעֶר נָאנְט וֶוערְן צוּם בַּאשֶׁעפֶער.

דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין זִיךְ צוּ רֵיינִיגְן אוּן הֵיילִיגְן דוּרְךְ דִי מִצְוָה פוּן סְפִירַת הָעֹמֶר, אוּן זוֹכֶה זַיין צוּ מַתַּן תּוֹרָה וָואס זָאל מַמְשִׁיךְ זַיין אוֹיף אוּנְז גְרוֹיס רַחֲמָנוּת אוּן חֲסָדִים אוּן דִי גְאוּלָה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב, אָמֵן.

אַזוֹי וִוי אַסַאךְ קִינְדֶער הָאבְּן זִיךְ יֶעצְט אַייְנְגֶעשְׁרִיבְּן אִין טֶעל-לַיין צוּ עֶנְטְפֶערְן דִי בְּחִינוֹת. אַ חֵלֶק קִינְדֶער וֶוערְן אַבִּיסְל צֶעמִישְׁט, וַוייל וֶוען דֶער טֶעלֶעפָאן גִיבְּט אַן אוֹיסְוַואל צוּ עֶנְטְפֶערְן דִי תְּשׁוּבוֹת אִיז עֶס נִישְׁט אוֹיף דִי זֶעלְבֶּע סֵדֶר פוּן דִי דְרַיי תְּשׁוּבוֹת וָואס מֶען זֶעט אוֹיף דֶעם צֶעטְל, דֶער טֶעלֶעפָאן קֶען צֶעמִישְׁן דִי דְרַיי תְּשׁוּבוֹת אוֹיף אַן אַנְדֶערְן סֵדֶר.

וֶוער נִישְׁט דֶערְשְׁרָאקְן, גֶעבְּט נִישְׁט גְלַייךְ אוֹיף! דוּ בִּיסְט דָאךְ אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער אִינְגְל! דוּ דַארְפְסְט נָאר קְלָאר וִויסְן בַּיי דִיר וָואס דִי תְּשׁוּבָה אִיז, אַזוֹי וֶועסְטוּ זִיךְ צוּבִּיסְלִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען וִויאַזוֹי דָאס אַרְבֶּעט. עֶס וֶוערְט גְרִינְגֶער בְּעֶזְר הַשֵּׁם וִוי מֶער וָואכְן מֶען גֵייט אַרַיין אִין דֶעם.

עֶס אִיז בְּוַודְאַי יָא דָא!